
HYDERABAD, A.

تألیف

کاترین گیبسون

ترجمه و نگارش

پ. مرزبان

از نشریات

کتابفروشی ابن‌سینا

بها : ۱۲۰ ریال

نظری بهنر نقاشی

تألیف

کاترین گیبسون

ترجمه و نگارش

پ. مرزبان

از نشریات: کتابفروشی ابن سینا

چاپ اول

مهر ماه ۱۳۳۴

[illegible]

فهرست

مقدمه

تا کنون وسیلهٔ آشنائی باهنر نقاشی در کشور ما بسیارمحدود بوده است. هنوز هم فراوان نیست. تا زمانی که پرداختن نسخه های خطی در ایران رایج بود، فن میناتور سازی که اصولا برای مصور کردن نسخ خطی بکار میرفت رونقی داشت. بارواج فن چاپ تهیهٔ نسخه‌های خطی کم وبیش متروك شدوهنرمینیاتور روبزوال رفت ودرنقاشی ایران دورهٔ توقف ورکودی پیش آمد.

نفوذ تمدن غربی بازشوق وشوری برای هنرنقاشی پدید آورد. کمال‌الملك شیوه‌ای راکه نقاشان اروپائی دردورهٔ «رنسانس» پیروی‌میکردند، و تا صدسال پیش نیزشیوه رایج مغرب زمین بود، در ایران شایع کرد. مینیاتورسازی کم کم بصورت «شیوهٔ باستانی» درآمدونمایاندن طبیعت درپردهٔ نقاشی متداول شد.

با رواج شیوهٔ اروپائی درارزش این هنرتحولی پیش‌آمد واندیشه های تازه دربارهٔ آن انتشار یافت. نقاشی از انحصار تصویر کتاب وتزیین عمارات بیرون رفت. بیان احساس وحالت و اندیشهٔ نقاشی موضوع خاص نقاشی بشمار آمد.

از اواخر قرن گذشته نهضت جدیدی درنقاشی اروپا پدیدارشد وشیوه‌های نوببازار آمد. اثر این نهضت اخیراً درایران نیزظاهر گردید و بعضی از نقاشان جوان تقلید طبیعت را بکناری نهادند و به شیوه های نو گرویدند. «نقاشی نو» درایران بتدریج مفهومی یافت.

بیشتر کسانی که بآثار نقاشی نو برخوردند آنرا مطبوع طبع خویش نیافتند ودرپسندیده بودن نقاشی نو اصولا تردید کردند. اما نو دوستان از راه خویش باز نگشتند. هواخواهان شیوهٔ کهن نیز برحمیت خودافزودند. دراین‌میان توجه بآثار باستانی ومفاخر ملی وشیوهٔ مینیاتورسازی هم درمیان گروهی رایج گردید. بازار بحث و گفتگو دربارهٔ نقاشی کهنه و نو گرم شد

این‌همه، رغبت وتوجه را بهنرنقاشی بیشتر کرد. متأسفانه هرگز وسائلی که بتواند طالبان هنررا بآثار نقاشان، درست آشنا کندوجودنداشت. برای برخورداری ازهنرنقاشی، مانند برخورداری ازهرهنر دیگر، باید آشنائی داشت وبا آثارآن انس گرفت.

باید پرده‌های نقاشی‌راديد وسنجید وهرچه بیشتر دید. اگربا آثار نقاشان بزرك آشناو مأنوس بشویم دریچهٔ لذت بزرگی بروی ما گشوده میشود و ازهنر بصری متمتع میشویم.

گفتگو وستیزی که میان هواداران شیوهٔ کهنه‌ونو درنقاشی دیده میشود اساسش بی‌خبری است، اگر آثار نقاشان کشورهای مختلف را از روزگار کهن تا امروز ازنظر بگذرانیم بوحدت

خاصی که میان این آثارهست پی‌می بریم . اگر نقاشان بزرگ برای نمایاندن حالت واندیشه واحساس خود خط ورنك وشکل‌را بشیوه‌های مختلف بکاربرده‌اند ، این‌نکته وحدت اساسی‌را که‌درکار آنان هست زایل نمیکند .

کتابی که‌آقای مرزبان‌در کمال هنرمندی توفیق معرفی آنرا یافته‌اند ونخستین اثرمستقلی است که دراین باره بزبان‌فارسی انتشارمییابد راهنمای بسیار سودمندی برای آشنائی باهنر نقاشی والفت گرفتن باآن است. جلوه های گوناگون قلم نقاشان که دراین کتاب گرد آمده وحدت‌اساسی کوشش نقاشان‌را بخوبی آشکارمیسازد.

درصفحات این کتاب بنقاشی نژاد های گوناگون از چینیان شرق تاسرخ پوستان مغرب که درزمانهای مختلف زیسته‌اند برمیخوریم ونمودار جامعی از هنرنقاشان عالم دربرابر خود می‌یابیم آثار کهنه ونو درکنار هم‌قرارداد . میتوان آنهارا دید وسنجید ودریافت که وقتی بادیدهٔ مهربان برآثار نقاشان نظر کنیم ، هریك گوشه‌ای ازذهن هنرجوی مارا می نوازد وبرشوق مابدیدن آثار دیگر می افزاید .

احسان یار شاطر

((آغاز سخن))

«آلدوس هاکسلی» نویسنده ومتفکر معاصر انگلیسی هر قاب پرده نقاشی را « پنجره‌ای به دنیاهای دیگر » می‌نامد . این « دنیاهای دیگر» حاوی بسیار چیزها از قبیل شاهزاده خانمها و دلقکها ، چوپانان وفرشتگان ، زن‌های متعین خوش پوش زیر چترهای آفتابی‌درباغهای دلگشا، وحیوانات افسانه‌ای و مجالس رقص و شادی دهقانی و غیره می‌باشد که در زندگی روزمرهٔ ما وجود خارجی ندارند . تماشای یك نگارخانه یا یك کتاب نقاشی شخص را بتناسب حال روحی و وسعت تخیلش در جهانی بیکران وگوناگون سیر و سفر می‌دهد . در این حال شخص بصورت جادوگر زبردستی در میآید که قادر است اختیار زمان و تاریخ را بدست گرفته بمیل وذوق‌خویش در سراسرادوار تاریخی بسیروسیاحت بپردازد .

از میان پنجرهٔ قابهای نقاشی نه فقط می‌توانیم دنیای خارج را تماشا کنیم بلکه عالم‌درونی وخصوصی خود هنرمند نیز درنظرمان عیان می گردد . هرنقاش بابوجود آوردن‌یك پرده،گوشه‌ای ازحیات درونی خود راآشکار ساخته است ویابعبارت روشنتر خواستها ، نفرت‌ها ، علائق ،حساسیت ها وبالاخره زمینه‌های نژادی وارثی خود را درلباس مادی ظاهرنموده است. یکی از لذائذبزرك در تماشای پرده‌های نقاشی اینست که ببینیم سازنده‌آنها، اشیاء وعوالم خارجی را چطور دیده و ازآنها چه تاثیری گرفته ویا چه واکنشی نسبت بآنها نشان داده است . در این کتاب‌چندی‌فقط به صورت ها و بعد فقط بحیوانات وسپس بدرختها ومناظرطبیعی نگاه کنید و تنوع و اختلاف عظیم آنهارا بسنجید . این اختلافات همه ازروح هنرمندان سرچشمه گرفته‌اند ورنه اشیاء در شکل‌ظاهری خود ثابتند وتغییر حالات دنیای مشهود آنقدر شدید وسریع نیست .

پس ازآنکه نقاشی‌های متعدد را بدقت مشاهده ومطالعه نمودیدناچار بعضی‌ها راخواهید پسندیدو برخی دیگررا خواهید پرستید ویاره‌ای را هم با بی‌اعتنائی وبی علاقگی طرد خواهید کرد . البته‌این حق شماست ودر انتخاب خودآزادید زیرا همانطورنکه یکنفر نقاش با وجودآوردن اثری خود را معرفی می کند یکنفر تماشاچی نیز با بیان اینکه‌چه پرده‌ای را دوست دارد وکدام را مناسب ذوق خود نمییابد سلیقه و خصوصیات روحی خویش را آشکار می‌سازد .

چه خوبست که خوانندهٔ جوان ما تاآنجا که می‌تواند بسازندهٔ هر پردهٔ نقاشی نزدیك شود وسعی کند هرچه هنرمند دیده است ببیند و هرچه او حس کرده است حس کند . هرچقدر بیشتر این

« دنیاهای بدیع » را از میان « قابهای پنجره » ملاحظه کنیم بیشتر بآنها علاقمند خواهیم گشت و لطائف وزیبائی‌های نهفتهٔ آنها را کشف خواهیم نمود . در اینجا باید متوجه این نکته باشیم کـه بی رنجی وزحمتی نمیتوان برآن گنجینه لذائذ و ذوقیات دست یافت و کلید این باب برایگان بدست نمی‌آید بلکه باید در جستجوی آن براه افتاد وقدمی برقدمی افزود .

بسیاری از خبرگان فن نقاشی عمرخود را فقط بمطالعه وتماشای پرده‌ها گذرانده‌اند و با همین عمل ذوق وقضاوت خویشتن را پرورش‌داده‌اند بطوریکه با بررسی ضربات‌قلم موو خصوصیات رنك آمیزی ودقت درطرز آرایش سرها وحرکت دستها وپیچ وتاب لباسها وغیره می‌توانند حتی نام سازندهٔ پرده‌های بی‌امضاء را معلوم سازند .

هنگام تماشای نقاشی‌ها نباید فقط بمشاهدهٔ قسمتهای اصلی و مرکزی آنها قناعت نمود بلکه باید جزئیات وخرده‌کاری‌های‌زمینه وعلامات واشارات هرپرده را بدقت ازز یرنظر گذراند زیرا همین نکات است که معنی ومفهوم حقیقی اثری را آشکار می‌سازد . همچنین بهتر است هـر طرح و نقاشی را چندمرتبه با فاصله تماشا نمود هرچند دردفعاتی کوتاه مدت ومتوالی باشد .

دیگراز شرایط ضروری برای فهم وبررسی یك پردهٔ نقاشی‌آنست که دریابیم نقاش چه هدفی داشته وازبیان کدام مطلب یا اعلام چه حقیقتی حظ برده است .آیا خواسته یك واقعهٔ تاریخی را با تصویر قهرمانان واقعی ولباسهای رسمی در قصری با شکوه از نظر ما بگذراند و یا فقط از نشان دادن سنگینی فلزی در مجاورت تابش‌پارچه‌ای زربفت لذت برده ویا بتعیین تاریکی‌ها و روشنی‌ها وبیان خطوط برجسته همت گماشته است .

ازآنجاکه دامنهٔ این یادآوریها سیاروسیع وفرصت گفتارکم است زیرا باید هرچه‌زودتر رشتهٔ کلام بدست خود نقاشها سپرده شود، با ذکر دونکته سخن کوتاه می کنیم : یکی اینکه‌خوب نگاه کردن به‌آثار نقاشی خود فن بزرگی است ومحتاج تمرین وممارست بسیار می‌باشد ودوم آنکه هر بیننده باید در مقابل یك‌پردهٔ تازه، سوابق ذهنی‌وسلیقه‌های شخصی خود را برای مدت کوتاهی فراموش کند وپس ازآنکه خویشتن را چندی در عالم خاص‌آن پرده محو ومغروق ساخت‌آنگاه به شعور و شخصیت جود بازآید واگر خواست در بارهٔ‌آن برده فتوی دهد .

حیوانات و پرندگان

اطلاع مامردم عادی دربارهٔ حیوانات بکلی غیر ازمعرفتی است که یك نفر نقاش دربارهٔ ساختمان بدن وجزئیات احوال آنها دارد. برای نمایش یك حیوان با کلیهٔ خصوصیاتش نقاش محتاج مطالعه وامعان نظر بسیار میباشد. بعبارت دیگر برای وی کافی نیست که مثلا خرگوشی را فقط به پشم بلند و گوشهای دراز بشناسد بلکه باید باچشم بصیرت در زیر پوست تا اعصاب واستخوان های آن حیوان غور کند وعموم حالات وحرکات وجست وخیزهای آنرا درمواقع مختلف و ضمن عملیات عادی زندگی درخاطر مجسم داشته باشد و بخصوص درغرائز وصفات خاصهٔ نژاد خرگوش ازقبیل محجوبیت، نرمی ومظلومیت، عشق به‌حرت زدن وعلاقهٔ بجویدن، تحقیق وموشکافی نموده باشد. پس متذکر باشیم که طرح سادهٔ خرگوش یا پرنده‌ای کاری سهل وآسان نیست بلکه محتاج بدقت و معاینهٔ طولانی وحساسیت روحی هنرمند میباشد.

وقتی درصفحات کتاب باتصویر «خرگوش صحرائی» اثر آلبرخت دورر(Albrecht-Dürer) مواجه شدید بی اختیار بفکر میافتید که یقیناً هنرمند مدتی باآن حیوان زندگی نموده و شریك خواب وخوراك وهیجانات وغرایز وبازیها وترسهای وی بوده تا توانسته است چنین تصویر دقیق و «خرگوش‌واری» بوجود آورد.

اماکار نقاشی بهمین جا ختم نمیشود زیرا ممکن است یکنفر نقاش اشکال حیوانی را بهانهٔ تزیینات وتفنن بصری قرار دهد وابداً توجهی به‌حقیقی و زنده بودن تصویر حیوانات نداشته باشد، مانند نقاشیها ومیناتورها وپیکر تراشی های ایرانی وبسیاری ازملل دیگر. همچنین ممکن است در موردی دیگر قصد نقاش فقط نشان دادن حرکتی سریع و حالتی شدید از حیوانی بطریق مبالغه آمیز باشد وبدیگر خصوصیات بدنی وغریزی آنحیوان کاری نداشته باشد. دربسیاری ازاوقات نیز نقش حیوانات دردست هنرمندانی بکلی ازصورت طبیعی خارج گردیده بقالب اشکال هندسی وطرح های موزون تزیینی درمیآید چنانکه درصنایع سفال سازی و پارچه بافی ونقش قالی و فلزکاری ایران قدیم وتمدنهای بین‌النهرین و بسیاری ازاقوام وقبایل دیگر جهان بوفور دیده میشود.

درهریك ازاین موارد ونسبت بهر نیت وقصدی هنرمند آلات و لوازم مخصوص و مناسب بکار میبرد چنانکه ممکن است برای نشان دادن موی نرم وسبك یك بچه‌گربه وسایه و روشنهای آن مداد سیاه‌را انتخاب کند وبرای نمایش لکه‌های زرد و نارنجی وسیاه روی پوست پلنگ مداد های رنگی را مناسب یابد وبا منحنیهای دقیق وظریف دور بدن حیوانی دیگررا بسیاه قلمی پاك ومحکم مرتسم سازد. شاید در جای دیگری‌هم تشخیص دهدکه یك جهش قلم موی آغشته با رنگ

به بهرس وحهی مسواند حرکب سریع دسب یادم حسوابی را مجسم سارد درحالیکه بمس دارد که انعکاس سفاف بور حورسید روی پوسب ابرسمی ىك ساك اربراد اناسول را ماریك روعن برمایه وصحنم بهبر بمابان حواهد ساحب

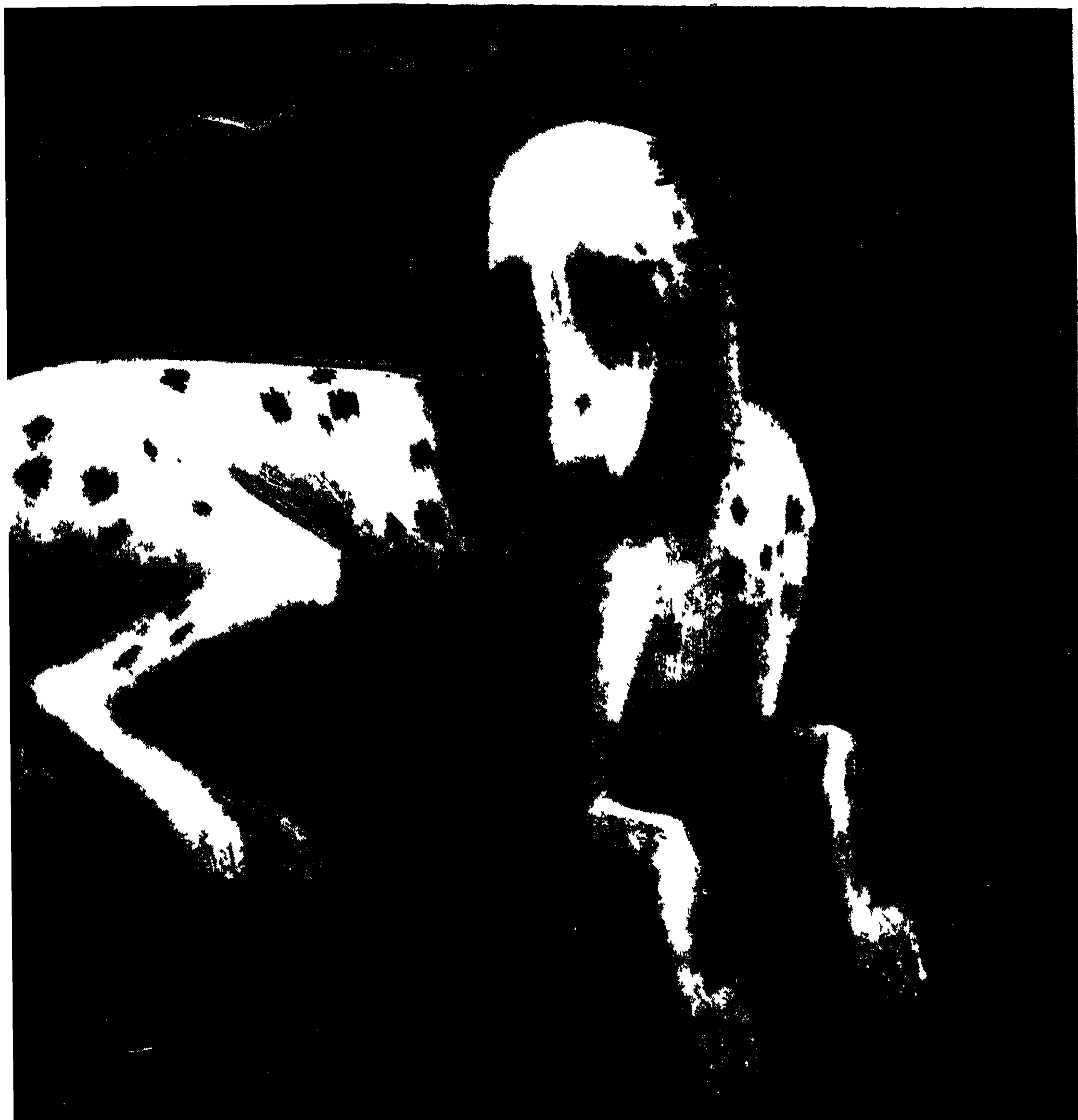
بدیهی اسب که هنرمند دراىىحاں وسیلهٔ کار حود برای هر برده نماسی مدبی برديد و بفکر میکند با بالاحره راه حل صحیح را ىىدا کند بس هنگام بماسای ىك تابلو باید اهمیب این موصوع را در نطر داسب و سعی کرد رار ایجاں ابرار کار و لطف و نماسب آن را نسا مىں و ىمعای برده دریافب .

حالا بىىید سما بماسان حواں درجه رمىىهٔ وسىع و ناحه وسایل گویا گویی مىتواىند دربارهٔ حیوانات وحصوصاں رىد گانیشاں کار کىند واگر ارآنهائی هستند که ارهنر نماسی دیگران لدت میىرید موحه باسند ار حه راه‌های متعددی مسوابید دربرده های ربانگرسىه حطّ روحی برکىرند

T. Metropolitan Museum of A.

شعراء درباره جاودانی بودن زیبائی مجسمه‌ها سروده‌اند
یکی از شاعران انگلیسی میگوید آثار زیبائی و وقعی ابدی هستند و هرگز بجز مسود
تکهر پیکر تراش گمنام و بانی در سنت وسه قرن پیش هیکل متناسب و سرور پیکر را بشر
وجود آورده و گوئی هنوز این موجود زیبا با قدمهای سبکی بطرف رمز زندگی میرود

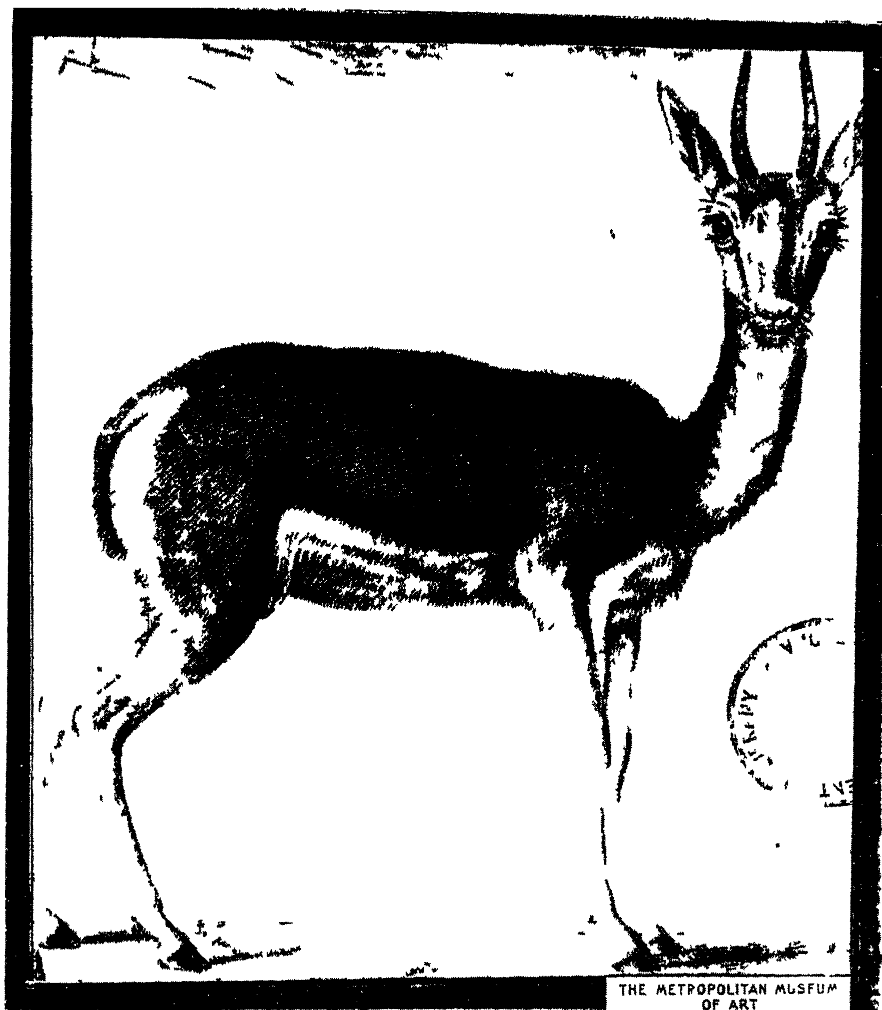

The Whitney Museum of American Art, New York

این توله سگ جوان که با دست و پای ناشی و حالت بهت زده قدم بعرصه زندگی گذارده روزی سگ بزرگی خواهد شد. رنگ سیاه پرمایهٔ زمینه و بدن سفید و پاک حیوان با لکه‌های سیاه ومناسب ترکیب مطبوعی ایجاد نموده. جان کارل (John Carrol) این نقاشی ساده را بنام سادهٔ «توله‌سگ» معرفی میکند.

قریب نهصد و پنجاه سال‌قبل در شهرفشنك هانك ـ شو هنرمندی بنام مائو (Mao-) که نقاش خاص امپراطور چین بود زندگی میکرد . هم او وهم سرش بویژه در نقاشی توله‌سك‌ها و بچه‌گربه‌ها تخصص داشتند . ملاحظه‌کنید نقاش باچه چیره‌دستی ازحرکات ظریف قلم‌مو کرك نرم وتویی توله‌سگها وموی بلند وشفاف مادرشان را مجسم ساخته است . علاوه براین سوسنهای‌لطیفی که باساقه‌های رعنا از دل سنگی بیرون جسته‌اند نیز مجموعه طبیعی زیبائی بوجودآورده‌اند .

The Metropolitan Museum of Art

گاهی اوقات چون درمقابل یک پرده نقاشی قرار میگیریم چنان بنظرمان میآید که بدون کمک روحی وحسی نقاش خودمان قادر نیستیم واقعیت وماهیت اشیاء وموجودات طبیعت را بدرستی دریابیم. تصویر این گورن که توسط یکهنر نقاش گمنام ایرانی ساخته شده از اینقبیل میباشد اثر این تصویر درخاطرمان از تأثیر یک گورن موجود زنده بیشتر و قویتر است

تصویر این دو خرس از یک کتاب مصوّر فارسی متعلق بحدود هفتصد سال پیش بدست آمده نقاش آن که متأسفانه گمنام مانده درعین آنکه نشان داده است بعالم حیوانات و پرندگان معرفت واحاطه‌ای کامل داشته با لطف وسادگی خاصی از بوته‌های غنچه‌دار و نهالان خرم نیز طرحی مناسب و دل‌انگیز بوجود آورده است

The Pierpont Morgan Library

این تصویر نیز درهفتصد سال‌قبل‌توسط یکنفر نقاش ایرانی که نامش دردست نیست‌ساخته شده . بزشیطان از شکاف تخته‌سنگها پائین میجهد ومعلقی‌خورده باحالتی حیرت زده روی دوشاخ بزمین‌میآید . خوشبختانه آسیبی بوی نرسیده ولی همین واقعه رفیقش را خبردار ونگران‌ساخته‌است بطوریکه هیچ حاضر نیست برای تقلید این تردستی خود را بخطر بیاندازد . ملاحظه کنید نقاش از تنه درختان وپیچ و خم شاخه‌ها چه نقش‌ونگار بدیع ومتنوعی بوجود آورده . این‌تصویر را یکدفعه هم‌وارونه تماشا کنید .

The Pierpont Morgan Library

جان‌جیمز آدوبون (John James Audubon) نقاش امریکائی که بنام «معصل عالم نباتات وحیوانات» معروف گردیده‌درابتدا برای‌تهیه مدارك علمی نقاشیهائی‌ازطبیعت میساخت وباین‌منظور شخصاً بدهات و جنگلها میرفت واز موجودات زنده انگاره‌هائی برمیداشت . تصویر این چلچله در واقع هم ارزش علمی‌وهم ارزش‌هنری دارد .

سیند خطوط جوجه تیغی درمقابل خروس مغرور و نیرومند حقیر وضعیف مینماید چنین بنظر میآید که سراسر ده قلمرو و گردشگاه این فاتح تاجدار است نور فراوان رنگهای سیاه براق و نظم وسازمان قسمتهای مختلف این پرده پرزیب که توسط ادکار میلر (Edgar Miller) نقاشی شده لطف ودرخشش مخصوصی دارد

The Art Institute of Chicago

The Museum of Modern Art, New Y

کره‌اسب با پاهای حسك و باره‌کارحود مادرش حسیده بدر به ه مکروی ار آ
مصون ماند ملاحطه کبید که ادوار ساور (Edward Chavez) فقط کمك صر بد
سریع‌قلم موی‌حود حه نکات مهمی راجع وصع بدها و ا رها و طوو ں و حالت اسب و کر
بموده است

این پرنده که از منقار غزلخوان تا دم متحرکش مظهر شور و زندگی میباشد توسط یک هنرمند گمنام چینی ابریشم‌دوزی شده . شاخهٔ دل‌انگیز با حالتی موزون برروی زمینه ابریشمی قرار گرفته . فضای خالی این ابریشم‌دوزی خود حالتی شاعرانه و خیال‌انگیز بمنظره میدهد.

The Metropolitan Museum of A

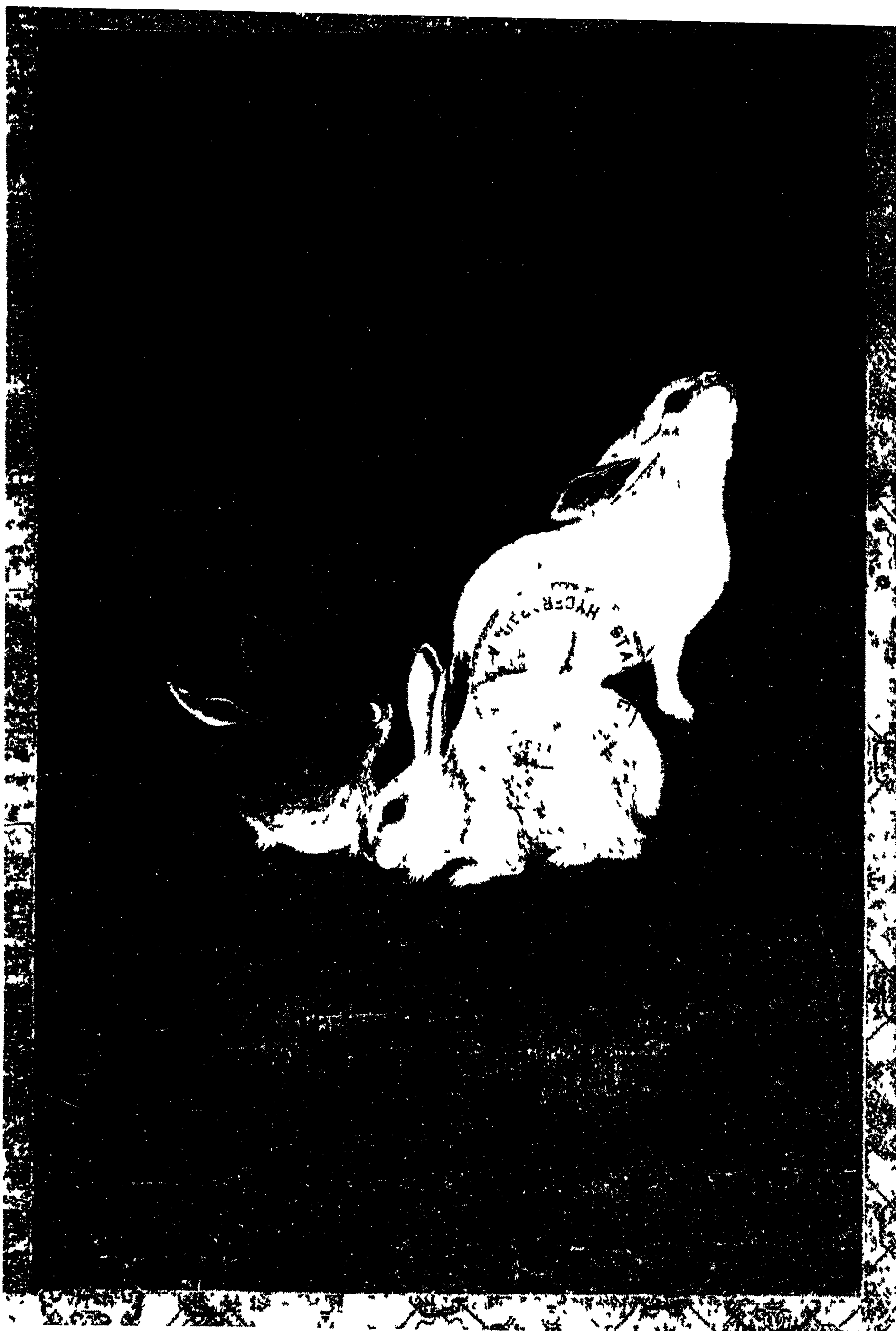

Courtesy H[illegible] B[illegible]

در این نقاشی آبرنگ ساده خانم کلر تورلی نیوبری (Clare Turley Newberry)
بچه گربه‌ای را با سیمایی موجز و مؤثر وصف کرده است شاید نقاش برای ساختن این پردهٔ ساده
ورساهرار گربه را ورانداز کرده و هزار طرح مختلف ر بخته باشد ولی احساس هر تماشاچی اینستکه
هنرمند چیره دست بایک نظر و بیک طرفة العین این اثر را بوجود آورده است

The Metropolitan Museum of Art

نقاشی آبرنگ که سه خرگوش را آنقدر زنده و « خرگوش وار » مجسم میسازد کار یك نقاش چینی است که نامش متأسفانه ناشناس مانده . حالتهای طبیعی سه خرگوش با گوش‌های تیز و دماغ حساس و لرزان و موهای جوانی که از هر طرف بیرون روئیده با کمال ظرافت و واقع بینی نشان داده شده است .

The Museum of Modern Art, New York

این کبوترها را هیلر هیلر (Hilaire Hiler) فقط سیاه و سفید نشان داده و چنانکه مشاهده میشود حالت باد کردن و گلوله شدن کبوترها را درهنگام سرما و گرسنگی یا قبل از خواب باقلمی مبالغه آمیز وصف میشود

اردك نر با پرهای خوش نقش و نگار خوش هوشیار ومراقب ایستاده در حالیکه همسرش درمیان لحاف نرم و پرپر خود بخواب رفته هنرمند هندی مجهول‌الهویه‌ای که درسیصد سال پیش این پرده‌را ساخته بواسطه است در کمال مهارت و دقت طرز این لحظه طبیعی از زندگی اردك ها را ضبط نماید این دو اردك درحقیقت نماینده تمام خصوصیات نژادی خویش و خلاصه کلیه اردکهای روی زمین میباشند

Museum of Fine Arts, Boston

Museum of Fine Arts, Boston

استاد مصور نقاش هندی در سه قرن پیش از این میریسه هنگام تماشای این گورخر ابتدا تصور میرود که توجه استاد منحصر بترسیم نوارها و رگه‌های پوست قشنگ حیوان شده است در صورتیکه اگر دقت در آن بنگریم ملاحظه خواهیم کرد که وضع ایستادن گورخر با جسمهای درشت و گوش تیز و دست و پای جوان و کم تجربه‌اش حیات درونی و حالت نگران و آماده فرار اورا بخوبی آشکار میسازد

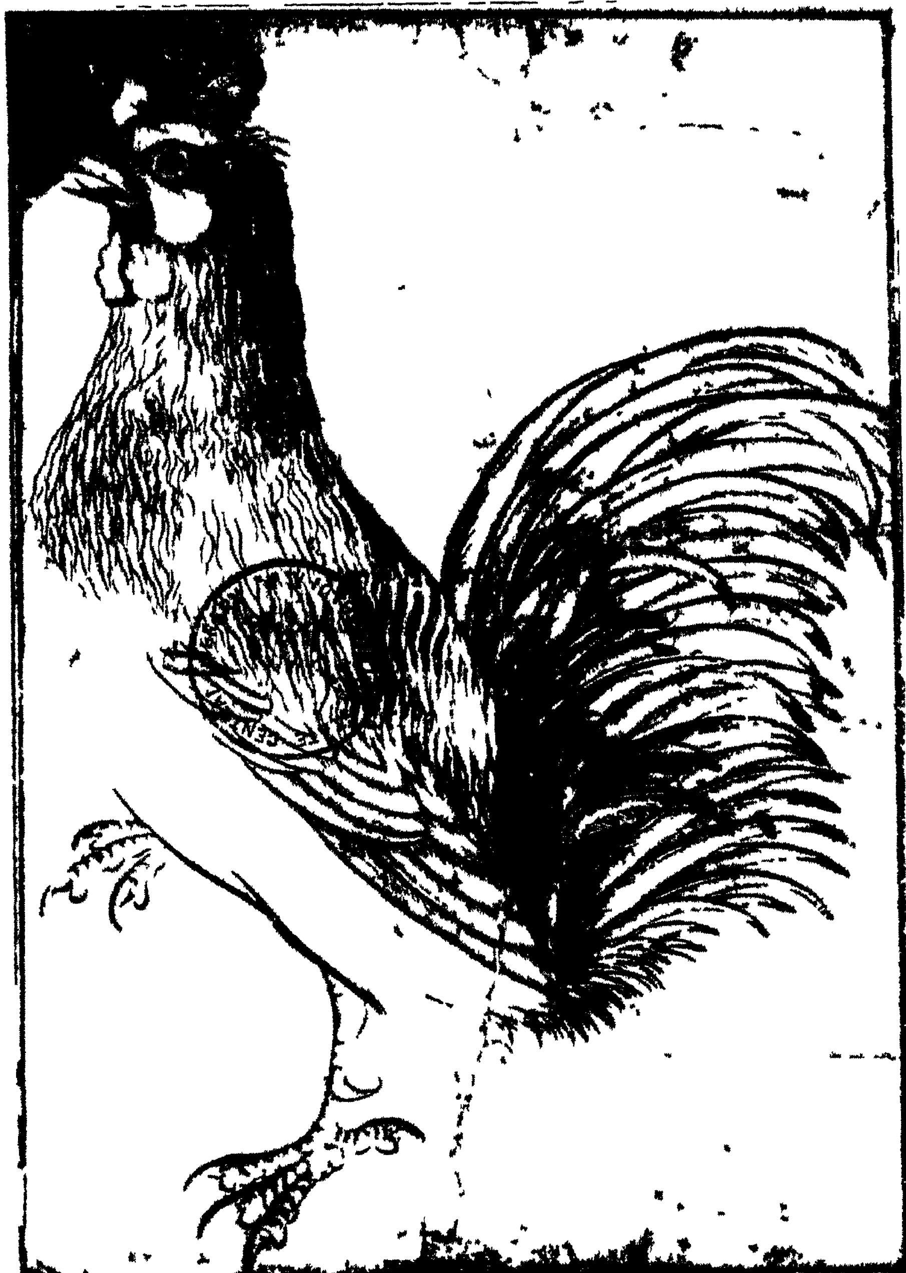
Albert.na M ι eum, Vienna

آلبرخت دورر (Albrecht Durer) در سال ۱۵۰۲ نقاشی و با دقیق این خرگوش صحرائی را چنان دقیق ساخت ملاحظه کنید چه ریزبینی با این حیوان بزرگ گوش کشیده . های بر و سبیلهای سرون حسه وموی نرم و پف کرده ش تا چه اندازه حقیقی وطبیعی بسته شده است

ادوارد هیکز (Edward Hicks) امریکائی نقاش تعلیم گرفته ودرس خوانده‌ای نبود ولی دیدگاهی تیزبین ودستی توانا داشت وی عنوان این پرده‌را (قلمرو صلح) نام نهاد که در آنجا (کسی‌را با کسی کاری نیست) اگر منظرهٔ عقب با تلسکوپ بنگریم متوجه میشویم که مذاکرات استقرار صلح بین آمریکائیها وسرخ پوستان نیز درجریان میباشد

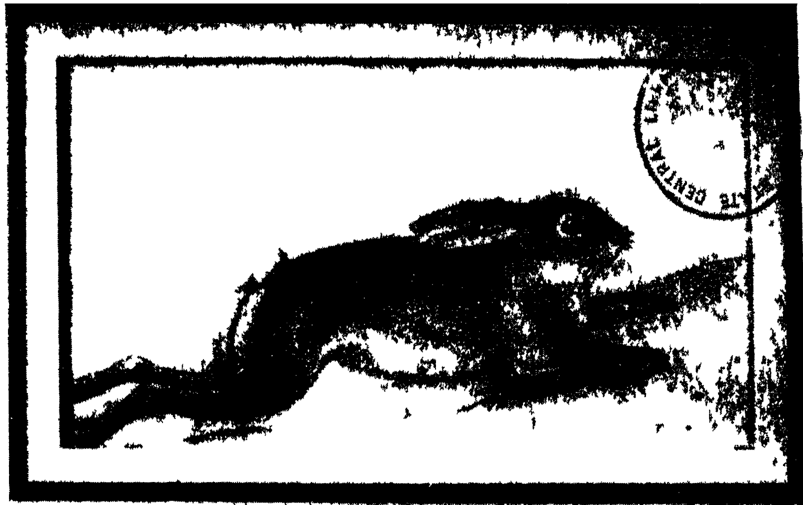
The Museum of Modern Art

Museum of Fine Arts, Boston

اس حروس که‌کار دث هاس معوی گمںام ومںعلق بحدود سیصںد سال پیس ار این مىىاسد ،
حاں حسم و تحر ، مشهورا ، ںدم رمیاران ںںںر ںعں حںحری ودں ںری و ںحںھ ں ںںس
همه حا کی ار ںصںان حیات و ںروی درونی اوسں ںںںںں ںں آں اسں ںںںحصوص ںحں ںوںحںکود
ںں ںسی که گاهی حول مرکں ضرب ورں ںی حول سرں ںحںکرں سں ںںں حںکی ںںںد
رںںںںں سںده ںںںں کںںں قلمو ںںںںں دںںی ںںںر و حودںار ںروں ںںںںںںں ںںں

Museum of Fine Arts, Boston

حرگوش حابك که با بمام قوا پا مرار گدارده کار یك هنرمند ایرانی اس که درقرن یازدهم هجری (هفدهم میلادی) مریسه و بامس در دس بیس بیرو وچابکی این حیوان حبی اروضع سبیلهایس هویدا اس ارهمین لحاظ آنرا با بصویر بائین صفحه مقایسه کنید

سرارایسکه حویسس را درغل ورنجیرمی بید عاجرمانده و روزگار رقب بارحودمنالدسد ملاحطه کنید نقاس ایرانی که متأسفانه نامس مجهول اس با چه دقبی حلقه های رنجیر را برسیم نموده . همه حیرحاکی ار اینست که سلطان وحوس اسیر ورنون مانده این اثر متعلق بچهارصد سال قبل اس

Museum of Fine Arts, Boston

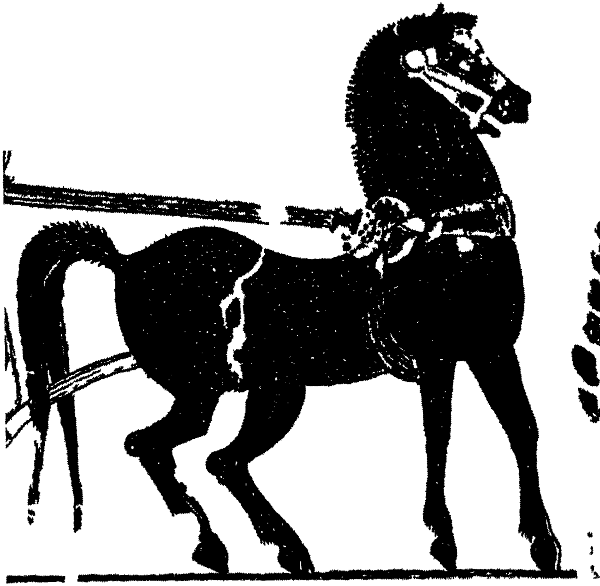
Crettons Gallery London

«س می‌یاتا»ی نقاش (S Miyata) باقلمی ظریف ومطمئن و رنگهائی ملیح وملایم دوسنجاب‌را که بچالاکی مشغول گردآوردن جوزاکی میباشند رسم‌نموده برگهای خزان‌زده وساحه های پرپیچ وخم لطف وطراوت پرده‌را تکمیل میسازد

Cleveland Museum of Art

جرالد نیلر (Gerald Nailor) نقاش سرخ پوست آمریکائی تصویردو اسب بلند ساق و یك کرّه کوچك گل باقالی ودوزن قوی هیکل وآرام بسبك زنان سرخ پوسترا روی پرده آورده است . هنرمند با افزایش تدریجی نور در چین‌های رگه رگهٔ دامنها ونرسیم ساقه‌ها و برگهای ظریف در پائین پرده مهارت ودقت خودرا در فنّ طرح و ترکیب عوامل نشان داده است . پیدا است که نقاش خطوط پاك وصریح را دوست داشته وبرای سطح سفید وخالی زمینه اهمیت خاص قائل شده است . رابطهٔ اشکال پرده بفضای سفید پشت سرمانند نسبت صدا بسکوت است درحقیقت همین سکوت زمینه، برجذابیت و بیان تصویر میافزاید.

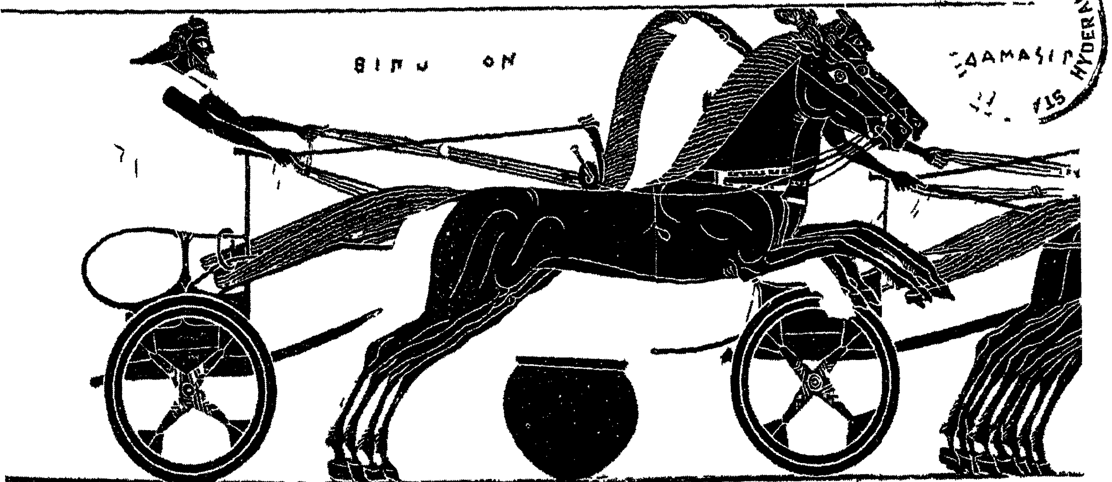

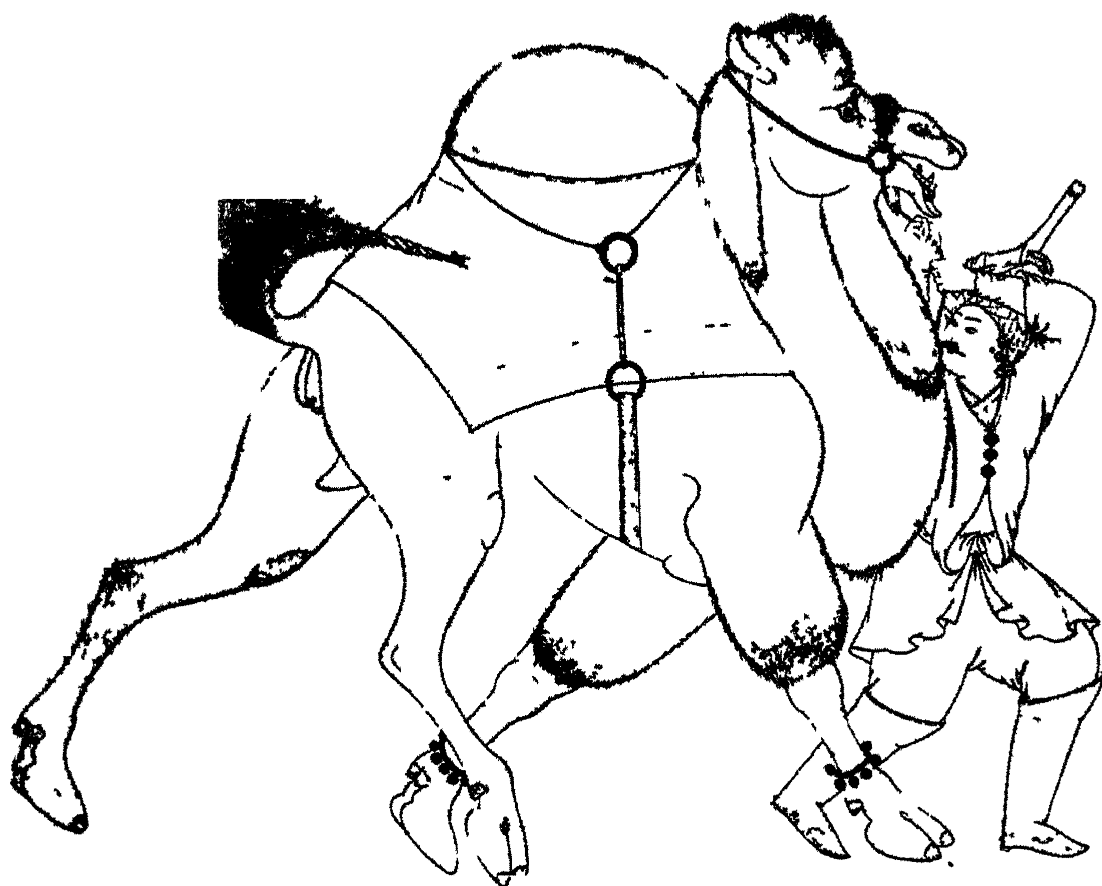
اینک ناظر تصویر قسمتی از یک نقاشی دیواری مصر قدیم هستید اسب سیاه گردن گرفته و با نیروئی که از زانوها و خم دم و عضلات سینه بیرون میجهد گوئی آماده پرواز میباشد ظرافت طرح و استحکام خطوط قابل ملاحظه است

British Museum

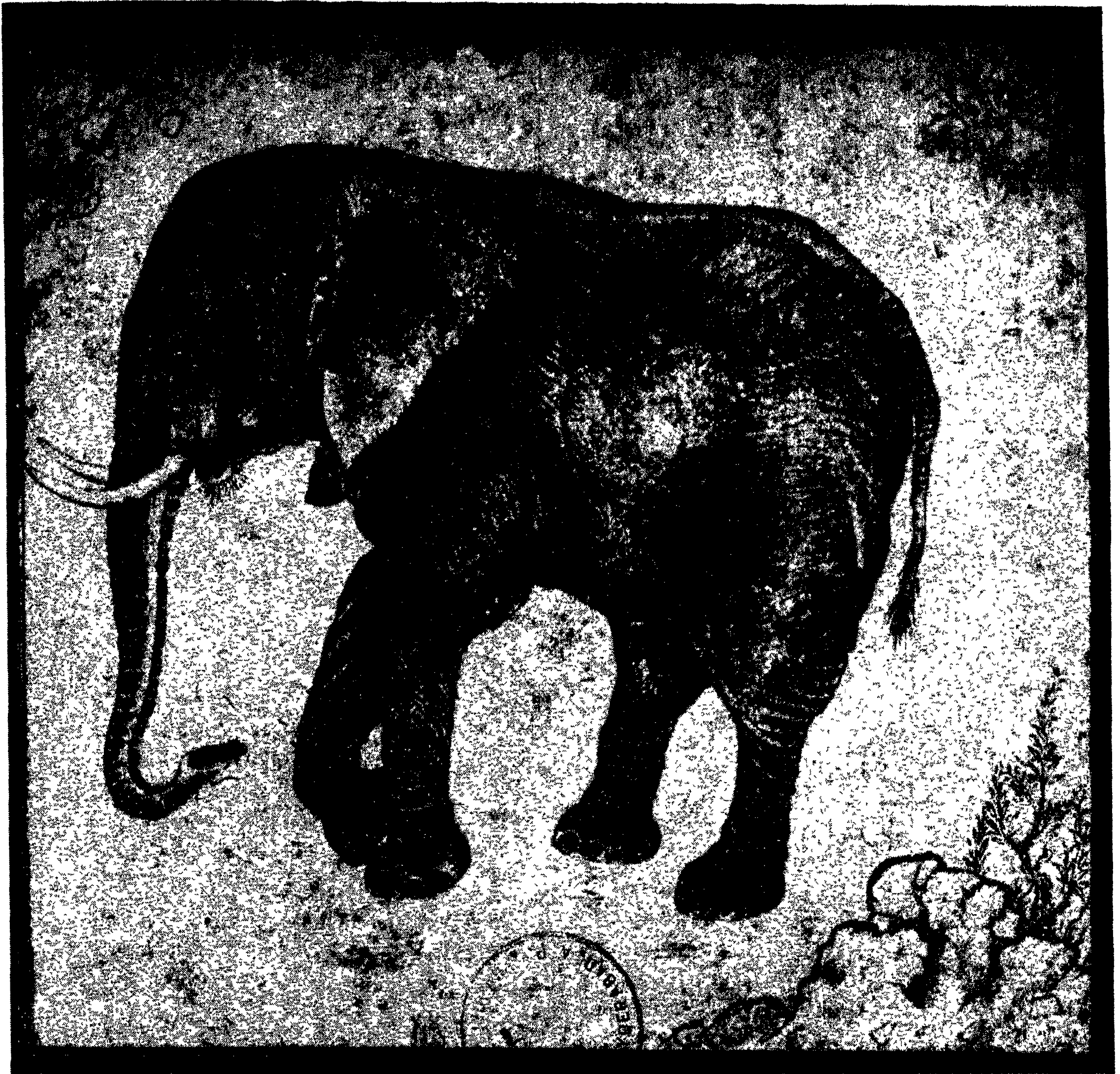
متجاوز از دو هزار و چهارصد سال پیش از این یک هنرمند یونانی بنام کلیتیاس (Klitias) این عرابه و اسبها را روی حاشیه باریک گلوی کوزه‌ای که توسط ارگوتیموس (Ergotimos) کوزه‌گر معروف یونان قدیم ساخته شده بود ترسیم نموده است این کوزه بعلت کمال و موزونی قامت ، قلم عالی کلیتیاس و همچنین بسبب نقل سرگذشت مهمی از وقایع جنگ تروا یکی از مهمترین آثاریست که از آن ملت هنرمند و نابغه پرور یادگار مانده است. این صفحه قسمتی از مسابقه کنندگان جنازهٔ پهلوان پاتروکلوس(Patrokolus) رفیق آسیل بزرگ (Achille s) را نشان میدهد که در پای دیوارهای تروا بخاک درغلطید

Archeological Museum, Florence

صوىر اىں سىرحارث وىىرومىد مىسوب سلطاں محمد هىرمىد ايرانى مىباسد كه درحدود
چهارصد سال ىىس از اىں ىىرسىه حه كه ملاحطه مىكىىد ىىں سكل وحالات سىروسىر ں فقط
وسىله حطوط دورىدں واعصاء ادا سده وتقرىبا ىىح وروسں در آں ىكار ىرفىه معدلك اسىد همان
حطوط ىاك ومعىى داردر كمال احىصار سىگىىى وحجم وحركت سرىع حىواں را ىحوى ىمايان
ساحىه دقت كىىد كه لكه هاى سىاه دگمه هاى سر ں وحسه ودم وحلقه هاى كمر وزاىو ها وپاى سىر
تاچه حد براسىحكام وقوت طرح مىافزاىد و ىحسم آىها را قوى تر كرده و ىچه حد سىب و چالاكى ىحرك و سىكى
ىعمل آمده اسب

Museum of Fine Arts, Boston

همه میدانند که فیل حیوانی سنگین وعظیم‌الجثه و کندحرکت است ولی نمایش نقش و‌نگار بهم‌پیچیده ورنگهای خاکستری موزون وتدریجی پوست این فیل فقط ازعهده چشم موشکاف ودست توانای این نقاش هندی برمیآید . چشمهای رام وپوست مخملی وزنگوله گردن حیوان‌حاکی از این میباشد که در آن ایام شغل وی حمل و نقل امراء وسلاطین بوده . نام نقاش معلوم نیست‌ولی ازقرائن‌چنین‌استنباط میگردد که بایدیکی‌از نقاشان دربارسلاطین گورکانی‌درقرن شانزدهم‌هجری‌این تصویررا کشیده باشد .

تصویر ماهی‌خورك روی تنه درخت که توسط یکنفر نقاش هندی گمنام متجاوز از دویست سال قبل کشیده شده‌ازطرفی مانندکار یکنفر عالم ، طبیعی و دقیق است و از طرف دیگر جذابیت یك اثر تزیینی را دارد . علاوه براین نکات ، نقاش نشان داده که با فهم واحساس عمیقی زندگی و حالات پرنده را مطالعه ودرك نموده است

Museum of Fine Arts, Boston

Museum of Fine Art, Boston

دوهزار سال قبل یک هنرمند قبطی این تصویر را بروی پارچه‌ای از الیاف کتانی بافته است. نقش این بافتنی دارای استحکام و قدرت فوق‌العاده‌ای است که با حالت خشن و سبع خرگوش حریص هم‌آهنگی دارد. ملاحظه کنید که بین خرگوش و درخت مو و ساقها و برگهایش با چه مهارتی بچه ترکیب ساده و در مربع نقش جایگزین گردیده است.

در میان نقاشیهای دیواری مصر قدیم تصاویر زیبائی میتوان یافت ولی هیچکدام باندازهٔ این «گربه زیرصندلی» زنده وآتشین نیستند . حیوان سایه صندلی بسته شده ودرحالیکه ازشدت خشم وولع موهابرتنش راست گردیده میخواهد خود را به بشقاب غذاکه خارج ازدسترسش میباشد نزدیك کند . دراین تصویر مبالغه‌آمیز وخیالی خصوصیات نژادی وخلق «گربگی» با شدت وبیرحمی هرچه تمامتر توصیف گردیده است . نکته جالب توجه اینکه سازنده گمنام این اثر که در سه هزار وپانصد سال قبل میزیسته در تعیین جای دم گربه دچار تردید عجیبی شده ودوبار برای گربه‌دم خیالی گذارده که هیچکدام صحیح وبجا نیست .

Photograph: Cleveland Museum of Art

Museum of Fine Arts, Boston

از خصوصیات برجسته نقاشی شرقی یکی این است که میتواند درک دقیق حالات حیوانی را
به طرز صریح و جذابی مجسم سازد. هر کس خرسها را خوب بشناسد میداند که آنها با یکدیگر
حرف میزنند [illegible] ای [illegible] وحساسی ماجرای گفتگو
و [illegible] خرس [illegible] موزه [illegible] معلوم [illegible] سال قبل میباشد

اینها پرندگانی هستند که قریب چهارهزار سال قبل در کنار رودخانهٔ نیل در مصر زندگی میکردند نقاش مصری حیات پنهانی پرندگان را با نمایاندن جسمی زاو یا جنبش یک دم یا گسترش پروبالی آشکار ساخته بطوریکه بیننده خیال میکند هم‌الان پرندگان جاندار ومتحرکی را درپیش چشم دارد ملاحظه میکنید نقاش از ترکیب برگها وپروبالها وساحه‌ها چه طرح زیبائی بوجود آورده وبا چه مهارتی اعتدال مابین تاریکیها وروشنی‌ها را حفظ نموده است

Photograph Cleveland Museum of Art

این قسمتی از یك پرده بزرگ بنام «سنت ژرم» اثر استاد معروف ایطالیائی جیوانی بلینی (Giovanni Bellini) است دو خرگوش جوان با حجب و تماشا میخواهند طرح آسائی بر زیر سد در

حالی که شیخ در طرف راست بر سر سنگی کشیک می‌دهد و باز بیرحسمی روی ساحه‌ها نشسته بر آنها ... ره می کند اژدهائی سنگی غاری که مأوای سنت ژرم میباشد منظرهٔ قصر قدیمی و پل و درختها و شهری دوردست ... ولی لمیی در مقایسه با واقعیت حیات حیوانی آنها را ساختگی و موهومی ... ده است

۱

M o t n M s t 1

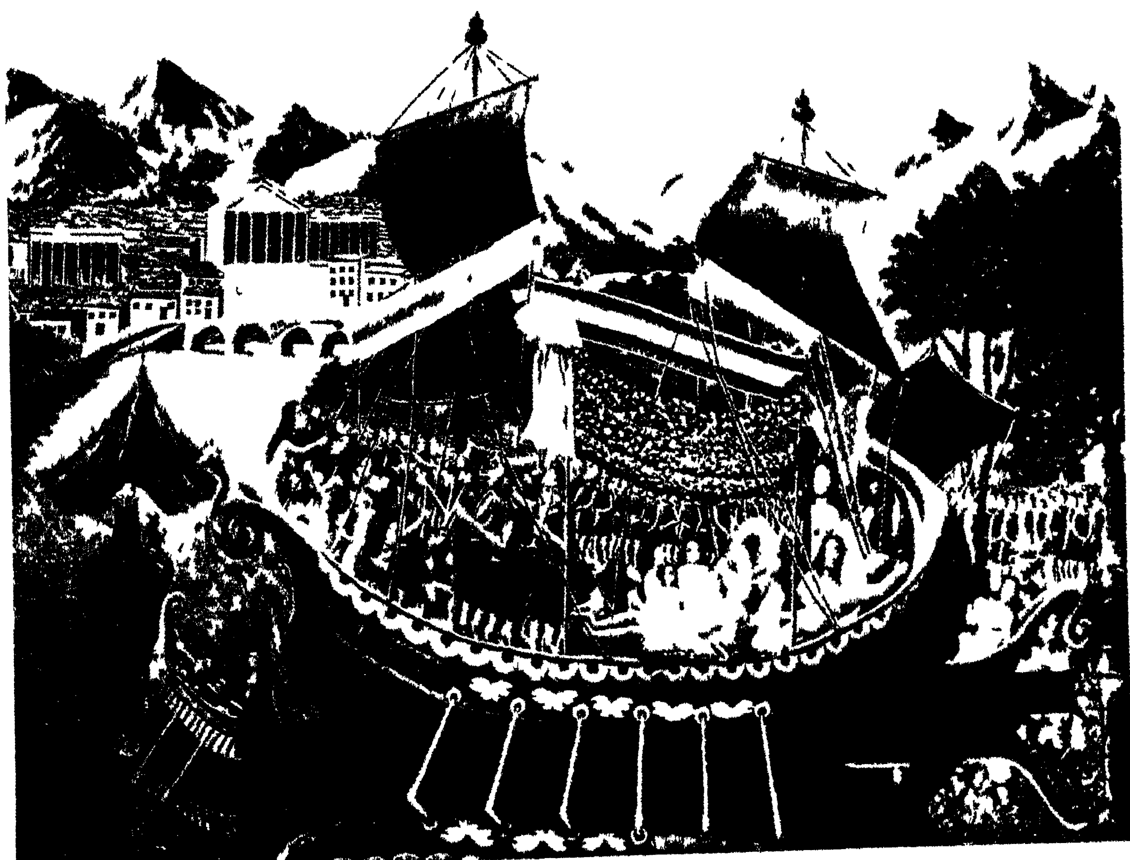
تصویر هانری فردریک، شاهزادهٔ ویلز جزئی از یک تابلوی بزرگتر است که سازندهٔ آن معلوم نیست. با وجود هیکل نحیف و صورت ظریف، حرکات مردانهٔ وی نشان میدهد که صاحب عزم و جسور است و ورزشها و مسابقات پهلوانی را دوست دارد

این صحنه یك قسمت از طومار درازی است که توسط یکنفر ژاپونی نقاشی شده وموضوع اصلی آن داستان طغیان یکی از نجبای ژاپونی برضد امبراطور میباشد که آخرالامر منتهی بآتش سوزی وانهدام قصر امبراطور میگردد . شخصی که سوار اسب سیاه است درباریان را ازمیـان شورش و خرابی فرار میدهد . مرکوب وی نیز ازمخافت آن اوضاع هراسان شده و بپك ودو افتاده است . تصویر این راکب ومرکوب بحدی پرحالت وماهرانه ساخته شده که گوئی تمام هیبت واقعی «آتش سوزی قصر سانجو» را درخود خلاصه کرده است .

The Boston Museum of Fine Arts

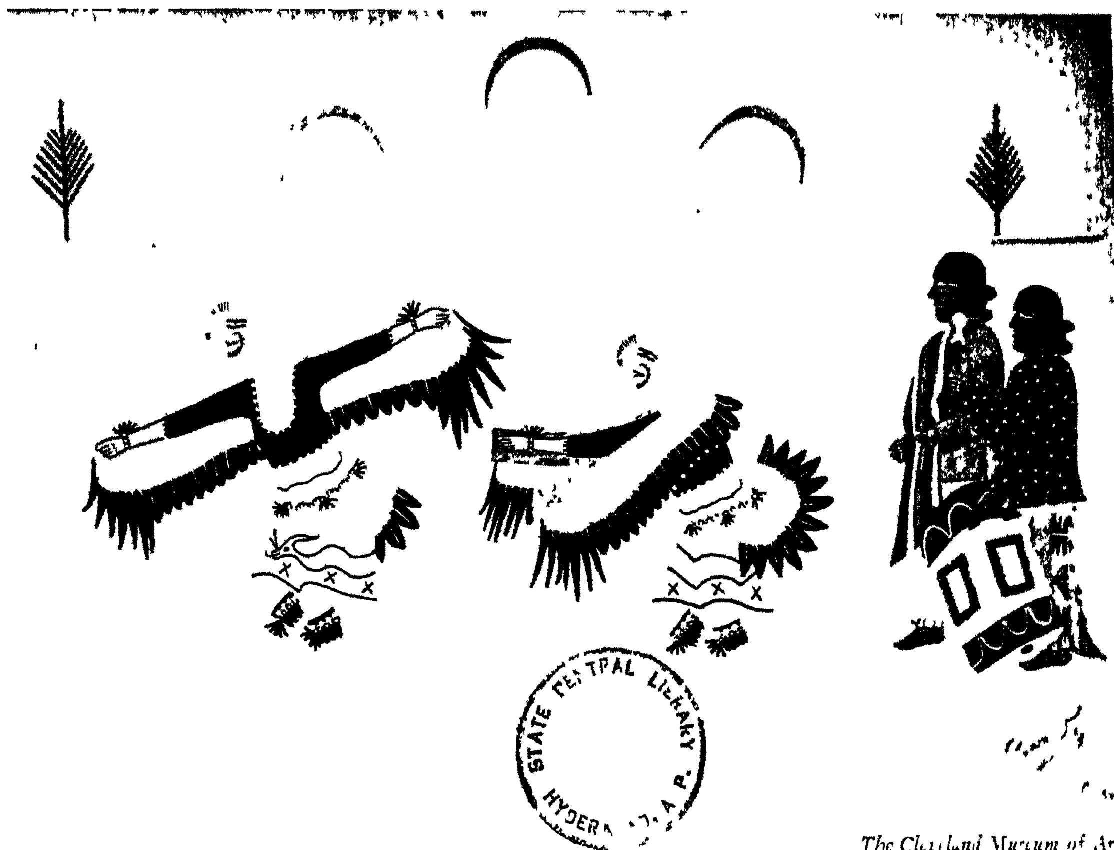
قایق کلئوپاتر ملکه قدیمی مصر با یک تجمل بچگانه و سرورانگیز توسط نقاش فرانسوی روی پرده آمده است آندره بوشان (André Bauchant) که باداشتن تعلیمات فنی مختصری شروع بنقاشی کرده از آنرو این حرفه‌را پیش گرفت که هرموضوعی‌را دوست‌دارد انتخاب نماید و بهرطریق که میخواهد نقاشی کند

The Metropolitan Museum of Art

صور «س ررر» وسط نقاش روسی در قرن ... نقاشی شده است رنگ‌ها ... سطح طلائی ... حرکت
لطف و ... خاصی ... در ... حرکت ...
اسب ... که چهره ... جوان ... است ... روز
کار ... و ... است

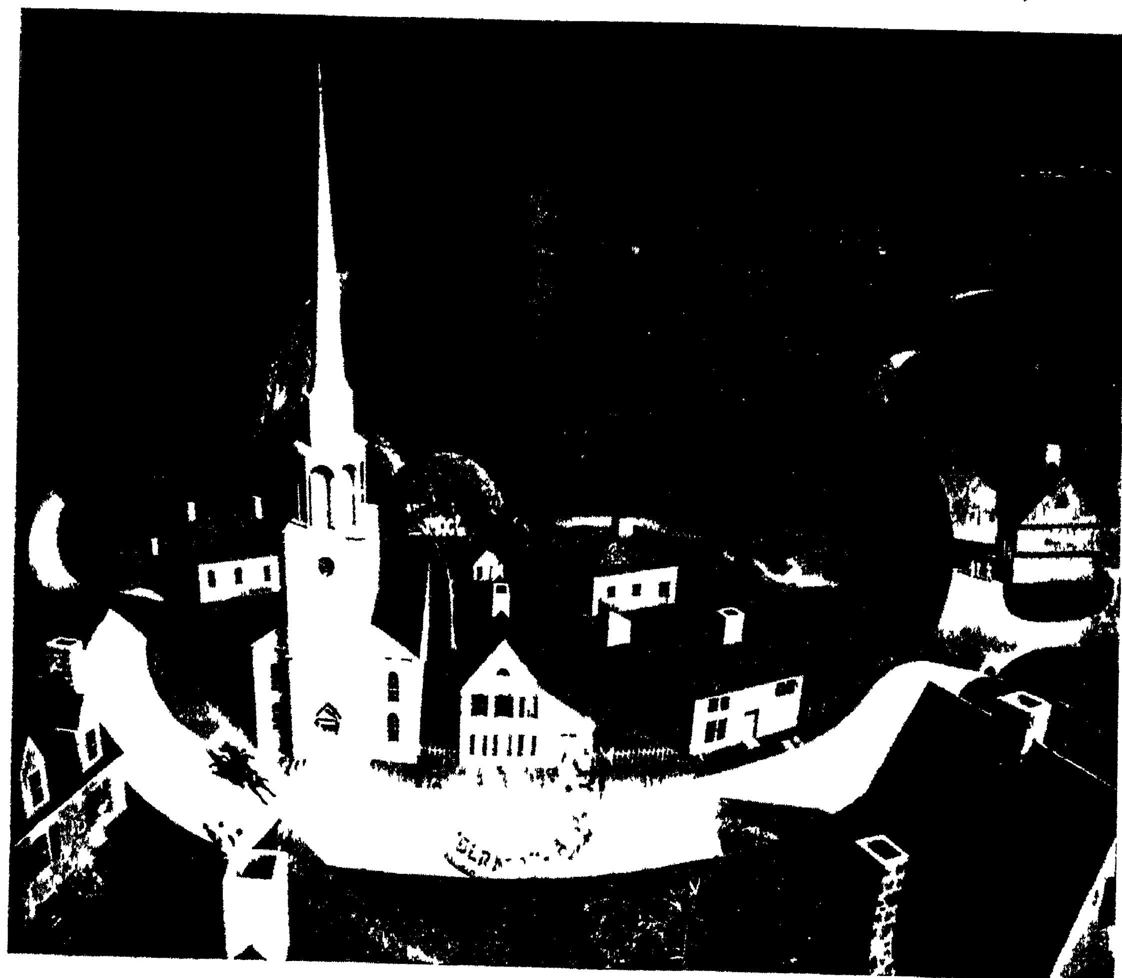

The Cleveland Museum of Art

این نقشی که بنام «طراحی برای رقص عقاب» خوانده شده کار یکنفر سرخ پوست آمریکائی است موسوم به اوگوا پی (Ogwa Pi) و از قصهٔ رقص عقاب یا «پرندهٔ رعدآسا» که « باپاپوشهائی از [illegible] میآید. از سرچشمهٔ باران، همانجائیکه برق بروی خطوط جناقی سوار میشود میآید » الهام گرفته است.

گرانت‌وود (Grant Wood) نقاش معاصر آمریکائی « پول ر.ور » قاصد سواررا گوئی ازدریچهٔ جشم جغدی که درزیر ماهتاب‌درختان بردودکش بام نزدیکی نشسته وبه‌منظرهٔ جاده وشهر نظاره میکند، نقاشی نموده‌است. نقاش بامهارت تمام، همه‌جیز مهم‌را دردرون منحنی سیال جادّه جای‌داده است. قسمت‌های سفید خیلی‌سفید وسایه‌ها وتاریکیها خیلی سیاه‌اند ، شکل عمارات وکلیسیا وموج سه‌ها خیلی ساده وقطعی بیان شده. جاپارسوار جون تیر سیاهی که از کمان بدر رفته‌باشد باجثه‌ای کوجك واهمیتی بسیارجاده‌را طی‌میکند .

Associated American Artists, New York

Photograph Cl xlanl Mus um of Art

این نقش دیوار مصری که نام سازنده‌اش در دست نیست منظرهٔ برزگران را هنگام برداشت خرمن وصف میکند در یکطرف سورچی زحمت عنان اسب سرکش ارابه‌اش را میکشد و در طرف دیگر مباشران صورت خرمنهائی را که توسط غلامان جمع آوری میشود یادداشت میکنند در پائین صورت زنی ... رسیدهٔ خرمن نشسته و مستخدمه مخصوص بر روی ما ایستاده است در طرف راست همین قسمت زن ... دیگری که مشغول دادن دستور است عده‌دیگری از غلامان جمع شده باداش خود خوشه‌ی گندم میبرند

Louvre Paris

دوهزار و چهارصد سال قبل اوفرانیوس (Euphronios) نقاش یونانی این تصویر را در کف یک جام باده نقش کرده. هنرمند یونانی در نهایت لطف و ظرافت و با طراحی محکم نشان میدهد که چگونه تسیوس پهلوان به مینوس سلطان کرت ثابت میکند که شخصاً پسر و وارث حقیقی پوزوئیدن رب النوع دریا میباشد

The Frick Collection

جووانی بلینی (Giovanni Bellini) نقاش ایتالیائی داستان « حضرت فرانسوا » را
بدینگونه نقش کرده: سوی در کنج انزوای خود روی تخته سنگهائی که گلها پیشا را ساز های
وی ساخته ... شده و درخت ... روی آسمانی فرو رفته است منظرهٔ طبیعت آرام و سحر
خموش و ... رنگ ... زیبائی وصف ناپذیر این پرده میافزاید

تصویر «سوار لهستانی» توسط رامبرانت (Rembrandt) سرباز دلتنگ و غریبی را نشان میدهد که بسوی مخاطرات جنگ پیش میرود. خرابیها دور او را فرا گرفته و نگرانی و خستگی از حالت افسردهٔ صورت و عضلات منقبض و خشک مرکوب وی هویداست. معذالک سرباز شجاع مردانه پیش میرود، حتی اگر تاریکی محیطش برای وی بتاریکی مرگ منتهی گردد.

The Frick Collection

لغت چوپان همیشه حراست وپایداری درمصائب را بخاطر میآورد. بخصوص‌در آن‌دورانی که بشر بیشتر زندگی خودرا بگله‌داری وزراعت باحیوانات میگذراند، چوپانی که وظیفهٔ نگهبانی ودلاوری خودرا فراموش کرده گلهٔ خودرا بی‌سرپرست رهامیکرد از پست‌ترین وجبونترین مردمان بشمار میآمد. پیتر بروگل (pieter Brueghel) در نقاشی « چوپان بی ایمان » همین نکته‌را یادآور شده است. چوپان گله‌را درمقابل گرگی مهاجم رها کرده وخود یابفرار گذارده است. بدن تنومند وچوب قوی چوپان کراهت وپستی این‌عمل‌را بالحن شدیدتری آشکار میسازد.

کودکان و جوانان

عموم نقاشان براین عقیده‌اندکه بچه‌ها وجوانان را بآسانی نمیتوان نقاشی کرد. درواقع توصیف چانهٔ نوك تیز وگونه‌های فرورفتهٔ مادربزرك یا دماغ عقاری وجبین‌های پرمعنای صورت پدر بزرك بیربهتروآسانترقابل نقاشی است زیرا علاماتی مشخص وخطوطی حالتدار بدست نقاش میدهد . درحالیکه صورت کودك گرد ونرم وصاف است که گاهی غنچهٔ دماغی در وسط آن بیرون جسته وزمانی گلبرگهای لبی درآن ازهم شکفته ووقتی دیگر زنخدان بشکل و لغزانی آن را به حرکت درآورده است . وتازه این علائم مبهم وگریزان بسیارشبیه بخصوصیات صورتهای کودکان هم سن وسال دیگرمیباشد . پس نقاشی صورت وحالت یك طفل معین ومنفرد کاری بس دشواراست ونقاشانی که دراین راه موفقیت یافته‌اند وآثارشان را درصفحات بعدی ملاحظه خواهید کرد پس از ممارست طولانی وبا بکاربردن کلیه استعدادهای فطری خود توانسته‌اند بمنظور برسند .

هرکودکی یکوقت حس کرده است که دنیای وی با دنیای اطرافیانش فرق کلی دارد و ناچار درکمال صراحت به بزرگترهای خود گفته است «شما حرف مرا نمی‌فهمید» درحقیقت این یکی‌از ودیعه‌های فطری هنرمندان است که عوالم کودکان را احساس کنند و با ضمیر ایشان رابطه واشتراك یابند. آنها که فاقداین استعداد وحساسیت میباشندهرگز نمیتوانندنقش صورت وحالت کودکان گردند. امّادراینجامسئلهٔ دیگری نیزپیش‌میاید وآن عبارتست از سبك کاریکه نقاش برای هرتصویر باید انتخاب کند. گاهی صورت دختری جوان وپیچیده مو بقلمی سبك وموج دار وصف‌میشود و در جائی برای نشان دادن شاهزاده خانم ظریف پوش ومودبی ضربت شلاقی مانند سیاه وسفید بکار میرود ودرموردی دیگر برای وصف جوانی لطیف‌طبع وآرزومند،خطوطی نرم وراحت‌بخش‌انتخاب میگردد . گاهی اوقات نیزجریان معکوس میشود و نقاش آن صورت را انتخاب میکندکه باسبك کار خاص وی جور وهم‌آهنك است . پس ممکن است یکنفرنقاش فقط تصویر پسران ودختران جوانی را بسازد که صورت وحالتشان با سبك کار وخصوصیت فنی ورث وی هم‌آهنك باشند .

حالا تصاویری ازجوانان و کودکان را مشاهده خواهید کرد که هر کدام با سبکی وحالتی خاص نقاشی شده‌اند. بعضی ازآنها صورتی واقعی وزنده از شخصی معین‌اند، برخی دیگر نماینده عوالم وحالات جوانی در دوره‌ای یا میان قومی خاص میباشند وعده‌ای نیز چون مظهر آرزوئی یا عشقی دائمی جلوه‌گر شده‌اند.

درهمهٔ این آثار یک چیزعام ومشترک است. نقاش بمبارزه با قدرت نامتناهی و بی‌رحم زمان برخاسته وبصورت‌هائی جوانی دائم بخشیده است.

برای فهمیدن ترکیب وخصوصیات تاریکی وروشنائی یك پرده تصویر «دخترجوان وشمع» اثرژرژ د لا تور (Georges de la Tour) نقاش فرانسوی را بدقت مطالعه کنید. اثر حالت آرام دختر باهمراهی سکوت تاریکیها وسکون نورشمع دوچندان میگردد.

درحجاری «سر یوحنای مقدس» دوناتلو (Donatello) پیکرتراش ایتالیائی باخطوطی
درکمال صراحت وپاکی، مفهوم شباب را آشکارساخته‌است اما این‌جوانی است که چون بعمری
درووقایع وامور آینده غور ونظاره میکند دماغ راست وباریک‌وی که از استخوانی لطیف بوجود
آمده وگردن ظریفش که چون ساقهٔ شادابی از تنه بیرون روئیده است لطف صباوت این پیکره‌را

National Gallery of Art, Washington

صورت « دختر و غزال دست‌آموزش » با حرکت ظریف بدن و مد لباس، خصوص باك و سینه‌چسب و همچنین بخصوصیات طرح و تزیینات، نمونه‌ای از سبک نقاشی مرسوم و رایج قرن هجدهم میلادی درهندوستان را نشان میدهد نقاش آن گمنام مانده است

لوکاس کراناخ «پسر» (Lucas Cranach) نقاش قرن شانردهم آلمان دراین نقاشی آبرنگ‌حالت‌شاهزاده خـانم جوانی‌را مجسم میسازد. صورت بیضی شکل ومحبوب وچانه ولبان پر ولطیفش درکمال ظرافت وصف شده ولی چشمها سرد وخود دارند. گوئی مقام و تشخص وی بروجودش فشارآورده واورانسبت بخدمات ومحبتهای دیگران سرد وبی‌اعتناء ساخته‌است. معلوم است که این‌لبها بآسانی برای تبسم ازیکدیگر بازنخواهند شد.

Kaiser Friedrich Museum, Berlin

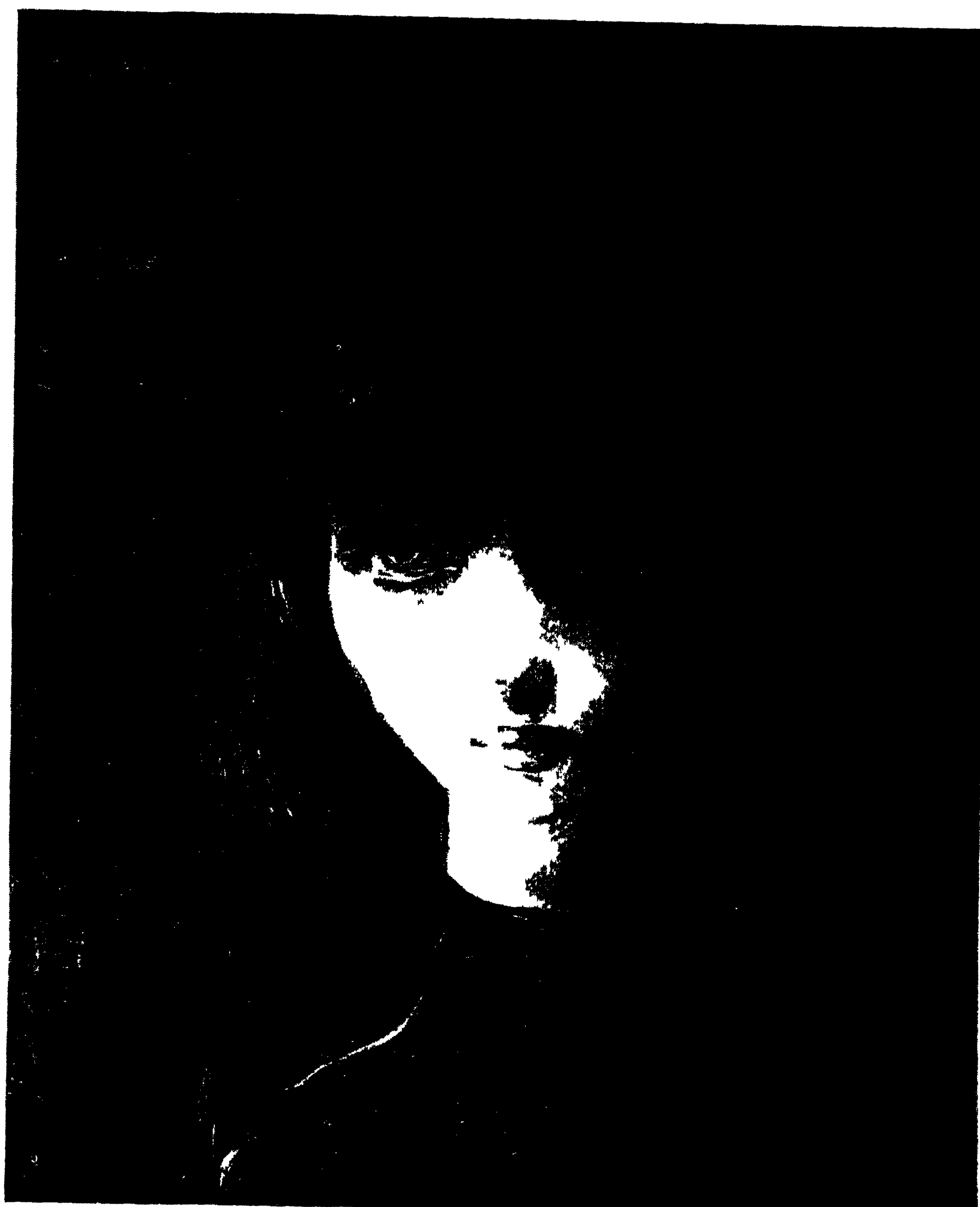
دراین برده بنام دوشیزه «رومن‌لاکو» اثر «رنوار» (Renoir) نگاه خیره وهوشیار دختر باحالت سکون ووقار بچه گانه‌اش بیش ازهرچیز جلب نظر مینماید . ملاحظه کنید رنگ قرمز گل درروی دامن چگونه میان رنگهای سرد خاکستری وسفید اطرافش میدرخشد ودرعین‌حال باچه تناسبی برنگهای قرمز پشت‌سرو گوشواره های مرجان ولبان لعل دختر پاسخ‌میدهد

Knoedler Gallery

در تصویر «دوشس ساکسونی» لوکاس کراناخ «پدر» (Lucas Cranach) نقاش دیگر آلمانی نه فقط حالت ورفتار شخصی را بوضوح عیان ساخته بلکه خلاصه زندگی یک خانم معین زمان خود را چنانکه باید بیان نموده است. حالت واطوار دوشس باعلی درجه سنگین وموقر میباشد.

موبر کیسلیك (Moise Kisling) نقاش معاصر این پرده را برای بیان احساسات (ناسی) ساخته و بتوصیف دقایق چهرهٔ او کمتر توجه داشته است ناسی دختریست که همیشه درعالم تصورات واحلام تیره وتار خود زندگی میکند وحتی هنگامی که در لحظاتی کوتاه بعالم محسوس و موجود اطرافش خیره میشود اصوات ومناظر در روح او باطنین مصری انعکاس مییابد این حالت دختر بچهٔ حساس وخیالبافی است که درپیش چشم ما ظاهر گردیده .

H E Huntington Collection *Detail*

« پینکی » اثر سرتوماس لارنس (Sir Thomas Laurence) نقاش قرن هیجدهم انگلیسی درست نقطهٔ مقابل « باسی » (نقاشی صفحه قبل) است چهرهٔ پینکی که در زیر موج کلاه وسایه موهای سیاهش چون گلِ پرپری میدرخشند، با چشمهای کنجکاو و ماجراجو نگران وقایع و موجودات عالم زندگی است. حرکت متقابلهٔ دست وحتی اهتزاز نوار کلاه دختر معرف جهت درونی وروح شاداب وی میباشد

رنوار (Renoir) نقاش معروف فرانسوی درقرن نوزدهم، با ضربات نرم و دامنه‌دار قلم‌موی خود تصویر یکی از کودکان عهدپدر بزرگ‌هایمان‌را روی پرده آورده است . نقاش بامحو کردن خطوط وزوایای دور بدن وچهره ، تابش نور گرم آفتاب‌را بروی آن نمایان ساخته است . کودك بادقت و کوشش بچگانه از همه‌چیز بریده و بعالم نقاشی خود پیوسته است . گوئی پرده‌ای از نور اورا ازمصائب دنیای خارج محفوظ میدارد.

Durand-Ru

The Metropolitan Museum of Art

« فردریکوگونزاگا » باقیافه‌ای نجیب وملایم در لباسی ازمخمل نفیس نمایان شده وبا انگشتان نرم و کودکانه‌اش شمشیر خودرا آهسته لمس میکند. منظرهٔ برگهای نوشکفته و بهار آرام ایتالیا دربشت سر انعکاسی از حالت کودك می‌باشد. گوئی فرانچیا (Francia) سازندهٔ این‌برده خواسته است بمابفهماندکه این اعیانزاده نخواهد توانست درجوانی شمشیر خودرادرمقابل امیرزادگان آشوب‌طلب و رزمجو علم‌ساخته رعایای خودرا درپناه‌آن حراست‌کند بلکه سعادت وی درآن‌خواهد بودکه درآغوش همان‌طبیعت آرام باقی‌بماند وگوسفندان خودرا بچرا برد.

این تصویر که توسط رینولدز(Sir Joshua Reynolds) نقاش انگلیسی کشیده شده زبان حال زندگانی منظم وظراف طبع طبقهٔ اشراف انگلستان درقرن هیجدهم میباشد . این کودک زیباموسوم به«لیدی‌کارولین ها وارد»است وبهمان سبك مادر یا عمهٔ پیرش لباس پوشیده ولی‌اگر صورت‌اورا از قید وبند لباس وکلاهش بیرون بیاورید ملاحظه خواهیدکردکه نور ولطف صباوت ازآن ساطع است .

National Gallery of Art, Washington

National Museum, Florence

سری زیبا ، روشن ، در قالبی پاک و متناسب بنام «سرداود» درمقابل چشمان ظاهر گشته. برش هنرمندانه وحرکت مصمم آن، جوانی و نیروی سری را برای همیشه مجسم ساخته است. این نیم‌تنه کار وروکیو (Verrocchio) نقاش و پیکرتراش ایتالیائی است.

میکل‌آنژ (Michel Ange) ازمرمری سخت با اسکنه‌ای برّان طفلی نرم و لطیف‌مانند فرشتگانی که بر ابرها منزل دارند بیرون‌آورده‌است. این جزئی ازپیکرهٔ (مریم وعیسی) اثرمیکل آنژنقاش وحجار بزرگ ایتالیائی است.

National Museum, Florence

Metropolitan Museum of Art

در تصویر «مادام شارپانتیه و کودکانش» «رنوار» (Renoir) نقاش معروف فرانسوی نشان داده که هیچ هنرمند دیگری نمیتواند بمهـارت و ظرافت وی موی طلائی و گوشت خون‌دار وپوست لطیف کودکان ملیح را روی‌پرده بیاورد. رنگهای گرم ورقیق وقلم‌نرم و لرزانش بیننده‌را وارد سرزمین رؤیاها میسازد.

Historical Art Museum, Vienna

تصویر این کودک که غرق در لذت خوردن است جزئی از پردهٔ بزرگ «عروسی دهقانی» اثر پیتر بروگل (Pieter Brueghel) نقاش هلندی است. برای همیشه این تصویر مظهر حرص و ولع وحظ کودکانه خواهد ماند.

مثل آستکه تصویر «کودک در لباس قرمز» توسط نقاشی ماسی کشنده شده است. شانه های تنگ و آویزان درست متعلق به بچه‌ای است که دائماً مورد شماتت والدینش قرار میگیرد «باز هم اینطور مانده‌ای! هیچوقت نمیتوانی راست ایستادن را یاد بگیری؟» ولی مودیلیانی

The Lewisohn Collection

(Modigliani) نقاش معاصر ایتالیائی حالت کودک را در کمال حساسیت و صفت وصف کرده است

زندگی در هوای آزاد و داخل عمارات

پیرمردی علیل در روزگار گوشه نشینی و تنهائی خود میگفت «هیچوقت نمیتوانم بطور مسلم بدانم که آیا با چشم عادی خود منظر اطرافم را تماشا میکنم یا از دریچهٔ چشم نقاشان مورد علاقه‌ام این پرده‌ها برای من یکنوع بازی و سرگرمی شده و ساعات خالی زندگیم را پر میکند» زندگی این پیر ، دور ، تنگ و کوچک بود ولی هرگز تاریک و یکنواخت نشد

آنچه در دنیای خارج موجود است خود بتنهائی مهم نیست آنچه واقعا مهم است اثر آنها در روح نقاش است . چنانکه می بینیم منظرهٔ یک گلدان گل ، یک کوی در عمارات را دو نقاش بدو نوع کاملا متفاوت ضبط کرده و بروی پردهٔ نقاشی میآورند نقاش منظره‌ای را مشاهده میکند ولی هرچه دید وصف نمی‌نماید چیزهائی را عمدا رها مینماید ، نکات و حالات دیگری را مطابق ذوق و احساس خود میبیند ، همهٔ آنها را نسبت بعمق و نور موسیقی میسپارد اما رخ ... دیگر درهمان منظره عوامل ذوقی و حسی موجودند که روح نور ... پرورش درمیآورند ... و نور و حرکتی وی را مجذوب خود میسازد ، ... نقاش ... و ... سطحی ... آنچه که موضوع ... قرار گرفته همت میگمارد و ... گرلارم ... کمیسیها و ... رت خود ... مطالعه ... ظاهر میکند ... و قیاسی ... برحماندن ... ، یکنوع طرح و ... ، یکدسته ... وزها و رنگها و سکنات ... و ... در آنچه ... ضبط کرده ... قوی روی پرده ی جلوه گر میسازد

... همه ... صورتی در روح خود ضبط میکند و در ... هرمنظره ... عو ... بری ... عادی میکارد و ... مدرن و محسوس ... محصوص بروی پرده ... میسازد ... و ... در خصوصی ... محدود میسازد و ... و ... تری ... و عصر ... و در سطحی مسوی همه ... در ... مدت ... روی ... محصوص ... ی ... مصره ی ... در ... سطحی ... همه ... وی ... حس ... و ... خود ... خوی ... آنچه ... روی ... و ... ی ... و ... و ... بوجود ... ورد

نقاشی دنیارا در ابعاد واشکال هندسی میبیند و نقاش دیگری در آثارش عشق خود را بلرزش گرم آفتاب روی بدنهای لطیف وجوان آشکار میسازد. این یکی حرکات موجودات را ضبط میکند. آن یکی تناسب اشکال ومقایسهٔ حجمها را دوست دارد و آن دیگری در آرزوی نمایش سکون واعتدال اجزاء طبیعت دست بکار ساختن پرده‌ای میشود.

با هر پردهٔ نقاشی واردعالم جدیدی میشویم وهر نقاش گیاهان وحیوانات واشیاء واشخاص را درنوری تازه بما نشان میدهد. باید باراهنمائی نقاش برموز ودقایق نهفتهٔ موجودات پی برد وبکمك دید واحساس وی حالات وتغییرات عالم محیط را شناخت وبعبارت ساده تر «ندیده‌ها را دید». این همان کاریست که آن پیرمرد میکرد ویا هرشخص هنردوستی میکند وشماخوانندگان جوان اینکتاب نیز درصفحات بعدی بتمرین آن خواهید پرداخت .

Robert Lehman Collection ... Art Corp

تربروگن (Ter Brugghen) نقاش هلندی در پردهٔ «عودزن» زن کولی سیه‌چشمی و سفید چهره کشیده که نقشی درخشان بدید آورده. تربروگن دوره‌گرد قدیمی مانند دلقک‌های دربازی پیشه‌ور ظریف مسخرگی و عیاری نان خود را بدست می‌آوردند. درصورت عودزن هم حالات بذله‌گوئی و بردستی و شوخ‌طبعی نمایان است. چشمانش از هم اکنون منتظر یاران جشن و سکه‌های پول است که بچرخد ... و رشته ... و زوی و ... مدگرفت.

The Prado, Madrid

دایره دامن‌کشان و رقصان صرف هدی وحور نزد کلاه‌هدی ، ی ... سـ ... حـو
ی، اسپانیای نقاش (Goya) گویا پرده ... دده سکین وسطی ... خورمکی
نور جوان پرده وقصدار وسیع منظرهٔ ... وصف ... دور کوه‌های همچنین
است .

«ولامینک» (Vlaminck) نقاش فرانسوی مخصوص در نقاشی روی شیشه تخصص داشت و بهمین جهت پردهٔ رنگهای وی نیز درخشش و شفافیت رنگهای شیشه‌کاری پنجره های کلیسا را دارد. ولامینک در همهٔ آثارش عشق خود را برنگهای صحیح و زمینه‌ای که روی هم نشسته نشان داده است.

The Museum of Modern Art, New York

ظرف شیشه‌ای با میوه [illegible] این عکسی [illegible] است که در حدود سال ۱۹۲۰ [illegible] و [illegible]
هنرمند [illegible] مرکبی [illegible] همچنین [illegible] و رقیق [illegible] و [illegible] معمول است که
هنرمند [illegible] وصف [illegible]

The Museum of Modern Art New York

در نظر اودیلون رودن «Odilon Redon» نقاش فرانسوی گلها مانند افراد بشر دارای شخصیتی خاص میباشند و در واقع در پرده های این نقاش گوئی هر گل مانند موجودی انسانی با جسمی بس بدیعی طرح می کرد و در عین حال خصوصیات فردی خویش را ظاهر میسازد در نقاشی گلدان روستائی رودون طرح گلها را در کمال مهارت و ذوق با نقش های گلدان قدیمی روستائی هم آهنگ ساخته است .

پیتر بلوم (Peter Blume) در پردهٔ «منظره طبیعی با گلهای شقایق» هر دسته برگ و هر ساقه و تیغهٔ علف را بدقت مطالعه و با جزئیات نقاشی کرده است اما سپید میان تخته سنگ خشن فرسوده و کهن‌سال و شقایق نازك اندام و شاداب که غنچهٔ لحظه‌ای فرّار است چه تضادّ پر حالی بوجود آورده است

این باغ که گوئی بجادوی پریان بوجود آمده وقتی دیوار یک قصر ایرانی را تزیین میکرده نقاشی که متعلق بقرن یازدهم هجری میباشد در اثر تصرف زمان در این اواخر بکلی تیره رنگ ومخدوش شده بود سارکیس خاچاطوریان نقاش معاصر از روی آن پرده‌ای تازه ساخته بطوریکه اکنون « امیرزاده و بانوان در میان گلزار » مجددا شاداب ومصون از آسیب در نظر بینندگان جلوه گری میکند

The Iranian Institute, New York

Perls Galle

ولی حسی که از رنگهای زنده و مواج وخطوط سریع ومکرر این آثار در روی
دوفی (Raoul Dufy) بدست میدهد نیست که منظره معین ثابت و بی حرکت بچشم هم
کنون. بر عکس همه چیز بجنبش وحرکت در آمده است حتی درختهای جنب و ساکن که در منظره
در نقاشی زنده ترسیم میشوند ... سحن ... کننده

The Museum of Modern Art

در این طرح مبادی اصلی سوررئالیسم (Peter Blume) نقاش آمریکائی وارد در سرزمین افسانه های جادوئی و سحرپرور شده و منظره‌ای را در آن لحظه که میخواهد بوده افسون وطلسم ارجائی جاندار که متشود در صحرای عین میسازد .

پول گوگن (Paul Gauguin) [illegible]
[illegible]

در«منظرهٔ نزدیك سانفرانسیسکو» اثرمیلارد شیتز (Millard Sheets) نقاش‌امریکائی خرّمی وبرق سپیدهٔ صبح آشکاراست. درجلوی‌پرده، علفزار واسب‌وتنهٔ درختان‌جوان تیره رنگند آنگاه ناگهان تنهٔ خشك درختان طرف چپ وبرگهای نباتات وکلبهٔ دهقانی بانور سفید ولرزانی روشن‌شده‌اند. درحالیکه دوباره هیکل عظیم‌الجثهٔ درختان پشت‌سرکه چون تنه‌های سنگینی فضارا پرکرده‌اند درسیاهی فرورفته‌اند ـ این‌تضادکه تادورترین تنه‌ها ودرختان منظرهٔ پشت‌ادامه مییابد طرحی دلانگیز وجذّاب بوجود میآورد .

Milch Galleries

اینك بدقت بنقاشی (خانهٔ آبورس) اثر ون گوگ (Van Gogh) نگاه کنید و ببینید که چندنوع ضربات وحرکات قلم‌مو درآن بکاررفته است. قلم‌مو برای برگها، پیچ و تابدار، برای سقف، کوتاه وخشن، برای گچ دیوارصیقلی، صاف، برای قسمتهای چوبی، مستقیم وازبالا بپائین وبرای علفها وبرگها، خشك وسریع وازپائین ببالا حرکت نموده است تا گلهائی که دراطراف درب ورودی وپنجره‌های خانه روئیده‌اند، چون شعله‌های آتشی بنظر میرسند

Toledo Museum of Art

Art Institute of Chicago

سورا (Seurat) نقاش فرانسوی پرده‌های خودرا با پهلوی‌هم گذاردن نقطه‌های ظریف وریز رنگ بوجود میآورد و بهمین‌جهت سبک نقاشی اورا که در اواخر قرن نوزدهم رواج یافت سبک نقطه‌چین (Pointillism) مینامند پرده روز یکشنبه در جزیره گراند ژات قبل از هر چیز دقت و کوشش نقاش‌را در تعیین وضع و ترتیب اشخاص ودرختان وحیوانات نشان‌میدهد وبسکون و عدم حرکت اجزاء ونظم ترکیب کلی‌خود بیننده را مجذوب میسازد

«بهار دردره» اثر گرانت وود (Grant Wood) نقاش معاصر مانند رؤیائی دلربا و مشکوک جلوه گری میکند بیداری گلها واشخاص آن از ماده‌ای پلاستیک و شفاف بوجود آمده‌اند ویا اگر تماشاچی باین سرزمین پاک‌وصیقل‌زده قدم بگذارد خود بصورت عروسک یا اسباب‌بازی لطیف و شفافی درمیآید

Associated American Artists

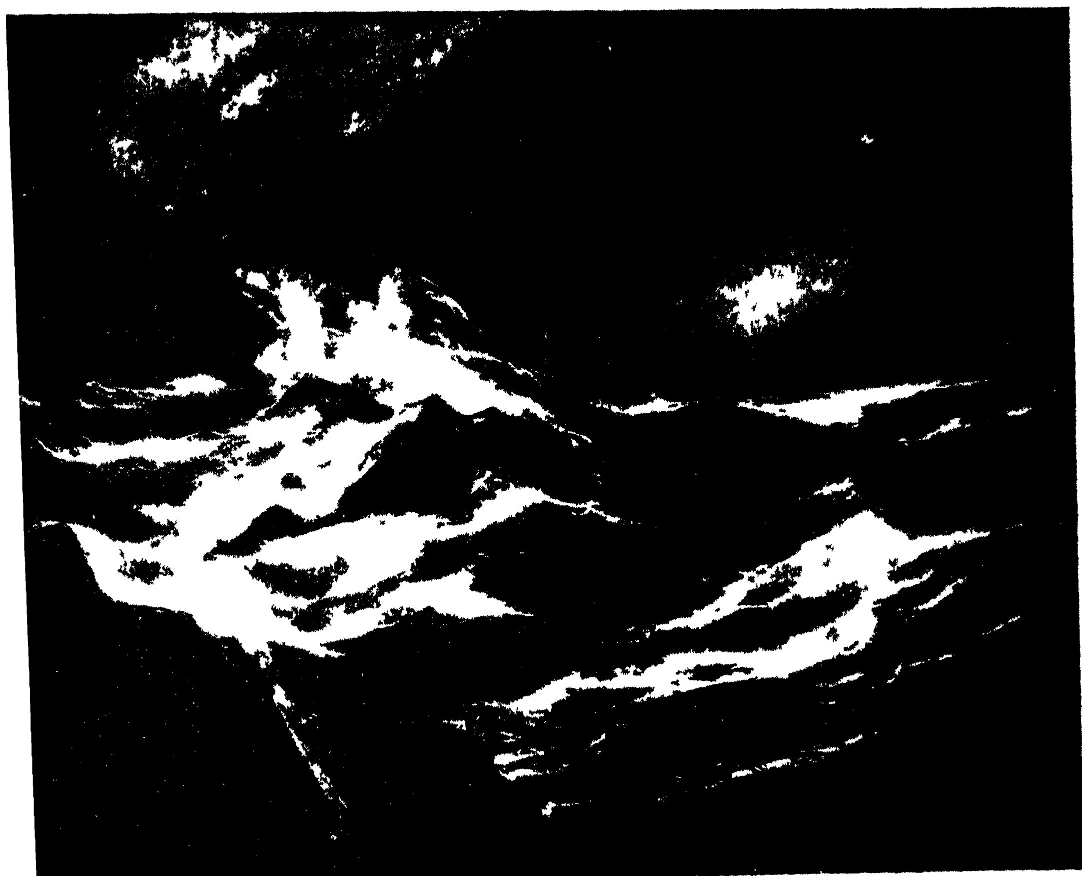

Bryson Gallery

در این نقاشی بدقت تغییرات تدریجی رنگ سیاه را به سفید در زمینه خاکستری زمینه و نیز
مطالعه کنید. ازمیان مه و سکوت، خطوط لطیف و پرحالت، خشکی ساحل رودخانه و شاخه‌های
کنار آن و سپس کلبه و شاخه‌های درختان را بیرون میآورد. (مه و آب) نقاش چینی صحنه‌ی
مشاهده را باین نحو خلاصه میکند

سنگینی آب وفشار موجی عظیم که درفلهٔ خود بصورت گردی ازقطرات ریزدرآمده باخوف خطر وتاریکی شب همه دراین پرده بنام (صخرهٔ سیاه) اثر هنری مسون (Henri Mattson) جمع آمده است. مسیم تاریکی‌ها و روسنائی‌های سدید با نوع واعتدال خاصی انجام گرفته‌است.

Carnegie Institute

Art Institute of Chicago

در «دکان کلاه فروشی» اثر ادگار دوگا (Edgar Degas) نقاش فرانسوی زن جوان کلاه‌ساز با آرامش ودقت، بی آنکه درطمع پول وفکر مردم باشد بمدل‌سازی و تزیین کلاههایش سرگرم است . ترکیب پرسکون پرده وقلم‌موی نرم وروانی که در آن بکار رفته وصفی ازحالت زن وزندگی آرام و بی‌دغدغهٔ زمان‌وی است.

Rijks Museum Amsterdam

نقاشان قرن هفدهم هلند بنمایش صحنه‌ها و مناظر زندگی روزمره و امور داخل خانه علاقهٔ مفرط داشتند و بخصوص سعی میکردند با استفاده از قواعد علم مناظر و مرایا و بکار بردن فنون نقاشی صحنه‌ی سه بعدی و فرو رفته‌را در سطح مستوی پردهٔ نقاشی، دقیقاً نشان دهند. در نقاشی بالا گنجه جای ملافه پیتر دوهوخ (Pieter De Hooch) نقاش معروف هلندی مهارت و تخصص خودرا در این کار نشان میدهد

صحنهٔ «دعای خیر» از شاردن (Cnardın) نقاش فرانسوی با اندازه‌ای ساده وضعی ست که میتواند در هر عهد و زمان و میان هر خانواده‌ای اتفاق بیفتد ولی دقت و سلیقه‌ای که در وضع جزئیات صحنه از کلاه‌های ظریف دختران با طبل و چوب طرف چپ پرده بکار رفته نماینده ذوق و سبک کار استادان فرانسوی است طرح ساده و روشن پرده خصوصیت برجسته آثار شاردن را معرفی میکند

Knoedler Galleries

تولوز لوترک (Toulouse – Lautrec) نقاش قرن نوزدهم فرانسه سیرک زمان خود را توصیف میکند. در آن وقت سیرکها مفلس و کوچک بودند و دلقکها غالبا از میان بازیگران ماهری انتخاب میشدند که همه حرکات و شوخیهای خود را حساب کرده و سنجیده اجرا میکردند. هنرمند با قلمی سریع و مرتعش نیروی حیات، خصوصیات صحنه و بازیگران را با اختصار و صراحت شرح داده است

Durand-Ruel

در نقاشی «کنار پیانو» رنوار (Renoir) اصرار دارد وضعی و در محیطی پر نور
و گرمای آفتاب و سادگی و آسایشی سبب دو دختر جوان را در حال تمرین پیانو نشان میدهد. در این
عالم پر از لطافت و زیبائی نقاشی میتواند نگاه دختر را بسیار خوب مجسم کرد

Art Institute of Chicago

این بار رنوار (Renoir) نقاش فرانسوی نیز مانند تولوز لوترک (در صفحه قبل) وارد بساط سیرک شده است. رنوار با طرز قرار دادن و اطوار دو دختربچه، هم زمینهٔ تمرین‌های سخت بدنی سیرک‌بازان و هم در عین حال نگاه و حالت طبیعی و مصر بچه‌ها را بظرافت وصف کرده است. روی اندام این دو دختربچه قلم موی حساس و رنگبار رنوار تغییرات و انعکاسات خفیف نور را آشکار میسازد

شعبده‌باز تنهـا در یکطرف میز بساط شیطانیش ایستاده و بابیرون آوردن قورباغه‌ای ازمیان لباس یکی از حاضران ، تماشاچیان را بحیرت انداخته. مردی که قوربـاغه ازمیان لباسش بیرون جسته بحـدی متعجب شده که متوجه نیست همدست شعبده‌باز دارد بچابکی کیسهٔ پولش‌را میزند. بوش (Bosch) نقاش آلمانی باترسیم بدن درشت ومحکم شعبده‌باز وقرار دادن وی بتنهائی دریك طرف میز و کشیدن دیوار سیاه یکدستی درانتهای صحنه نشان میدهد که شعبده‌باز بکمك جادوی سیاه وتردستی سرارت‌باری تماشاچیان‌را درتحت تسلط خود درآورده است.

St. Germain-en-Laye, Flanders

پابلو پیکاسو(Pablo Picasso) نقاش اسپانیائی بقدری درپاریس مانده وکار کرده استکه دیگر تقریباً فرانسوی شناخته میشود . در تصویر « پرخور» پیکاسو دختری را نشان میدهد که بانگاهی خیره‌وغرق درکاسهٔ غذا وبدن وبازوئی که بمیز تکیه داده قاشق‌را درانگشتان حریصش گرفته مشغول خالی کردن محتوی کاسه میباشد. اماازهمهٔ این‌نکات پرحالت‌تر وسخنگوتر دست‌چپ دختربچه‌است که نه‌فقط کاسه را اندکی کج نگهداشته بلکه باشوق وارادتی تمام‌آن‌را ناز ونوازش میدهد.

Art Institute of Chicago

Rijks Museum, Amsterdam

« دختــر شیرفروش » اثرورمیر (Veɹmeer) نقاش هلندی حالت طبیعی درختی را رجنگل بیاد بیننده میآورد ، ودرعین‌حال وقار وسنگینی خاصی دارد . دخترشیرفروش باسکونی آرامش دهنده وبوضعی متناسب بامربع کنارهٔ پرده نقاشی، برپا ایستاده است. هیچیك ازاجزاء و شیاء اطرافش‌را نمیتوان برداشت ویا جابجا کردزیرا همه چیزموزون ومحکم در محل خود قرار گرفته‌است. نور ملایمی ازپنجره وارد میشود و باکمال دقت و مهارت روی رنگهای ملایم وپختهٔ شیاء میلغزد ودربرخورد باکوزهٔ شیر و نان روی میز آنهارا چون‌قطعات جواهر بدرخشش‌درمیآورد وسپس باکاهش تدریجی بتاریکی میگراید.

این تصویر که از کتاب شاهنامه گرفته شده زال زر پهلوان جوان را با دربارپاسبانش نشان میدهد پهلوان جوان روی تخت بلند خود نشسته وچون گوهری درمیان تزیینات اطرافش میدرخشد. هرقسمت این پرده با طرحی مخصوص و بدیع آراسته شده وهر طرح و نقشی در حاشیه‌ای مناسب و در عین حال غیرمکرر، محدود گردیده است ... ثابت است که کشور ایران یکی از مراکز بزرگ نقش و نگارهای زیبا درجهان میباشد

تخیلات و رؤیاها

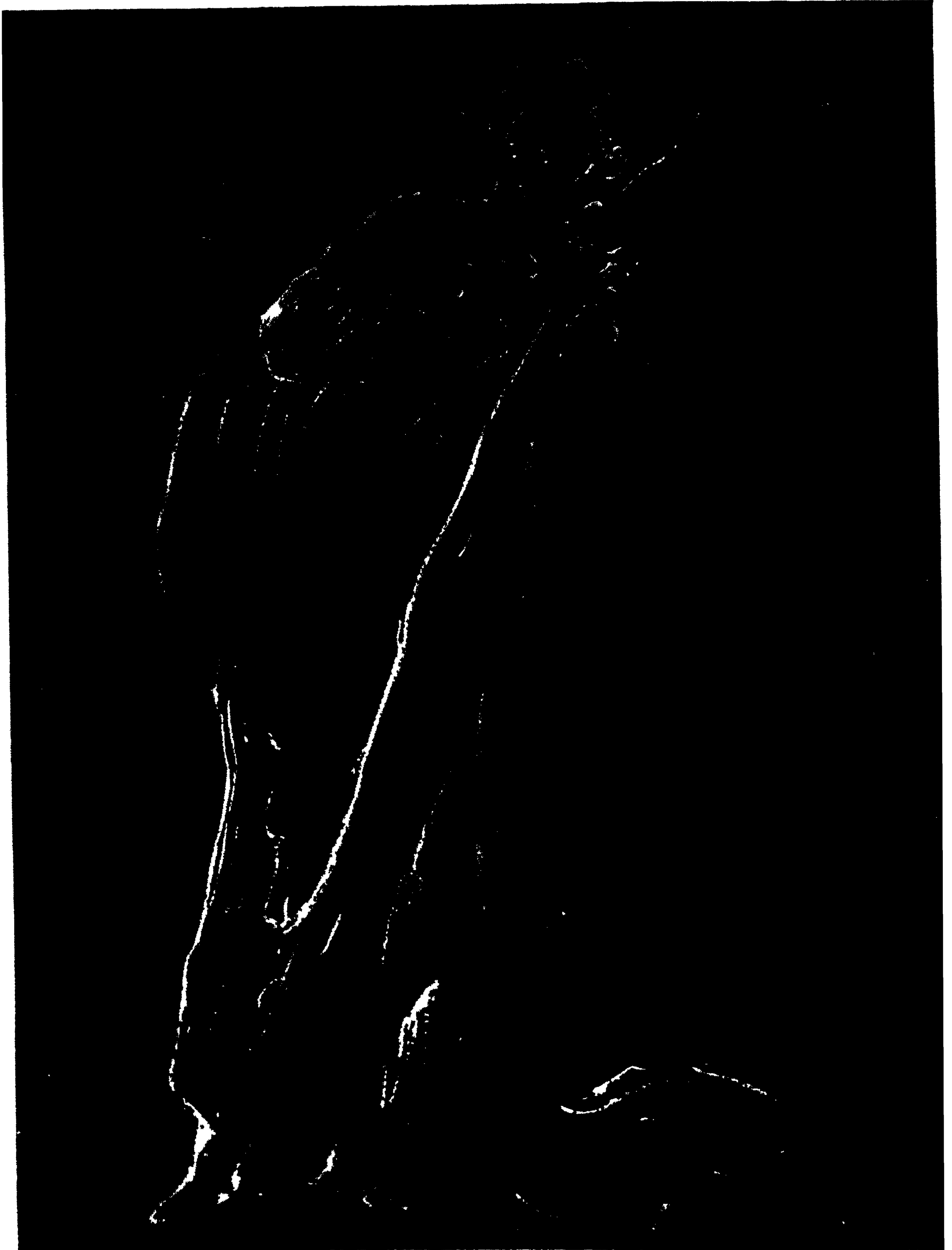
نقاشان نیز چون شعرا وهنرمندان دیگر دنیائی ازخواب وخیال وآرزوهای لطیف وزیبا درسردارند وگاهی بامجسم‌ساختن این‌عوالم روح‌جمال‌پرست وخیال‌باف خویش‌را تسکین‌میبخشند شاید بتوان گفت که نقاش بیش ازغالب هنرمندان دیگر این‌حق‌را دارد زیرا او بیشتر اوقات پابند دنیای مشهود کاری ندارد و در هر پرده، چنانکه در صفحات قبلی گذشت، دنیای تازه‌ای‌از تصورات‌خویش میسازد . نقاش با ترسیم درختی یامصور ساختن سرگذشتی صرفا بدنبال واقعیت آن‌درخت‌یاصحت وحقیقت‌آن سرگذشت نرفته است گاهی نقاش بامصور ساختن‌عالمی که موجودات‌آن ازمیان‌صدفها بیرون میآیند و درختان آن چون رقاصه های رعنائی بطنازی وپایکوبی برمیخیزند ونیز حیوانات وساکنان آن ازبخاری نورانی ساخته‌شده‌اند، سعی‌میکند شانه‌خودرا از زیربار قیود زندگی‌خاکی رهاساخته بدنیائی لطیف وسحرانگیز پناه‌برد . مگر نه آنستکه شاعران وپیشوایان مذهبی سخن ازعوالم دیگری رانده‌اند؟ وآیا جز اینستکه کودکان بسیاری ازلذات وخوشیهای خود را از عالم افسانه‌ای تصورات‌خویش بدست‌میآورند؟

درانواع نقاشیهای خیالی ودور ازعالم مشهود که نمونه های معدودی از آنها درصفحات بعدی ازنظرشما خواهدگذشت نقاش گاهی ازحقیقت چنان دورمیشود وبعبارت دیگرهمان دنیای موجودرادرپر و نوری‌سحرآمیز و معجزه‌آسادرنظر [illegible] جلوه‌گرمیسازد وگاهی ازخاطرات وگذشته‌های شخصی الهام میگیرد زمانی نیز قصه‌های وحشتناک و [illegible]های جادوئی [illegible] وهنگامی قلم‌سحار خود را دروصف دنیای امیدها وآرزوهای خویش [illegible] وقتی [illegible] واسرار وروایات مذهبی واساطیری . ضرب‌المثلهای [illegible] درمیآورد ووقت دیگرکابوسهای درهم [illegible] وبااستعمال مواد [illegible] روی پرده [illegible]

گاهی اوقات نقاشی [illegible] که صورت شخصی [illegible]

رعایت کند چند شیئی مختلف‌را که ظاهراً ارتباطی باهم ندارند درنظر میآورد و بقدرت هنرخود میان آنها رابطه‌ای برقرارمیسازد وبابکاربردن طرح وترکیبی بدیع ورنگهای دل‌انگیز پرده‌ای زیبا میسازد .

نقاشیهای‌این آخرین فصل کتاب،نه فقط‌عوالم‌خیالی ووهم‌انگیزجدیدی درمقابل‌شماخوانندگان جوان ودوستداران هنر بازمیکند، بلکه ممکنست بسیاری ازآنها با تصورات وآرزوهای نامحدود پاره‌ای از شماها نیزمطابق وهم‌آهنك باشد و شاید بعضی ازآنهازمینهٔ الهامات جدید برای روح ودست تازه‌کارشما نقاشان جوان گردد .

Julien Levy Galler

این تصویر گوئی بلطافت نغمه ایست که در یک لحظه گذران مادی و مرئی گشته و گر
بتوان نغمه‌ای را دید باید فقط بین صورت میتوان دید . جز ۶ پرده مجری رقص و صحنه که
انسان خیال میکند گریبان زنده‌که همه‌جز مینه عکس آهنگی در سمفونی و سکوت محو
خواهد گردید . عنوان این نقاشی موسیقی و سازنده آن اوژن برمن (Eugene Berman) است

هانری روسو (Henri Rousseau) نقاش فرانسوی گوئی این قصر افسون شدهٔ قرون وسطائی را از مخمل سیاه بوجود آورده و آسمان ومهتابی از اطلس سفید بدور آن کشیده است انحنای برجها وسقف نوک‌تیز خانه‌ها ودرختان چنار طرّاحی دلانگیز وساده‌ای بوجود آورده که بیننده بی‌اختیار مجذوب آن میگردد

Marie Harriman Gallery

Stephen Clark Collection

را بدر (Ryder) نقاش امریکائی جهان آرزو هنر ملکه زر است و سیلی در ... گی
گم‌شده‌ها بدارمان ارمعروف شکسپیر ... ره ... ی ... ب ... ست ... است ... روی کشیده و در ... ی
حواب‌آلود بها ان ... سه است ... سحب ... رحمی ، ... شکسته جو ... نوی آسمان ... موده
و ... ه‌ها، زارهای ... روی روبوس ... ره ... خود ... سه ... ند

«باکوس» رب‌النوع شراب درروم نعمت‌های عسل و انگوررا به بشرهدیه کرد. این پرده اثر پیرو دی‌کوسیمو (Piero di Cosimo) یکی از نیمه خداهای جنگلی را درحال کشف عسل نشان میدهد. این‌موجودات که نیمی انسان و نیمی بز بودند از پیروان باکوس بشمار می‌آمدند. نیمه‌خدای جنگلی دراین نقاشی میخواهد باصدای ضربات طرف مسی زنبورهاراازسوراخ‌درخت بیرون براندوعسل آنهارا بدست بیاورد. درمجاورت او بچه‌ای از نسل نیمه‌خدایان جنگلی با بدن انسان و گوش وسم بز نشسته وبلانهٔ زنبورها نظر دوخته است.

Worcester Art Museum

Uffizi Gallery, Florence

— این تصویر لطیف و شاعرانه جزئی از پرده ولادت ونوس زیبا طلوع حسن [illegible]

بوتیچلی (Botıcellı) نقاش ایتالیائی میباشد بوتیچلی ونوس را در حالیکه روی صدفی بر روی

امواج دریا بیرون آمده و قسمتی از سینه نشان میدهد .

Dr. and Mrs. Leslie M. Maitland Collection

سالوادر دالی (Salvador Dali) نقـاش معاصر اسپانیائی استاد بزرگی است که با انتخاب وترکیب اشیائی ازهمین عالم محسوس، رؤیاهای افسانه مانند وتصورات ذهنی خودرا بروی پرده نمایان میسازد . در این نقاشی شکل زنگی که بحرکت درآمده در تصویر جادوئی دختری که طناب بازی میکند تکرارشده وبا سایه‌هائی که چون لکه مرکب برزمین نقش بسته عالم تخیلات کودکانهٔ روزگار دور افتاده‌ای را نشان میدهد که هنرمند خواب آلود ودرگاه نشین‌را (درقسمت جلوی پرده) دیگرامکان بازگشت بدان نیست . نام این پرده « طنین غربت » است .

اینك نقاشی بنام «پال. سی. مولنار» (Pal. C. Molnar) بامداد رنگی منظرهٔ خوابیرا در نظر شما مجسم میسازد. درعالم خواب روابط عقلانی ومنطقی‌را راه نیست وخیال افسارگسیختهٔ آدمی همه‌چیزرا ممکن وباهم مرتبط میسازد. در این پرده هریك ازهنرمندان بکار خود دلباخته‌است، ازپیکرتراشی که بضرب چکش نیمرخی از تخته‌سنك کوهستان بیرون میکشد تا نویسنده‌ای که شرح تنهائی خودرا برطومار مینویسد. هنرعاشق هم در پیدا کردن محبوبه‌ای زیبااست. نام پرده که بحروف درشت روی صخرهٔ طرف راست پرده کنده شده «آرکیدیا» میباشد یعنی سرزمین آسایش وخوشی.

« هم‌آهنگی » اثر نورا (Nura) تصویر رؤیا مانندی است که تصور دختر بچه‌ای را ازطرزکار ورفتار خودش نشان میدهد. دخترك پس از آنکه تختخوابش را مرتب کرده ودرکارهای خانه کمك لازمه‌را نموده است بخود بالیده پیش‌خودش خیال میکندکه دختربسیارخوبی بوده‌است. اصلا او فرشته است که فقط خورشیدهای تابناك لیاقت‌آرایش موهای لطیفش را دارند. حالا که ماندولین‌خودرا بصدا درآورده سه‌پرنده زیبا که‌بروی بال‌حس نشسته‌اند بهمراهی آهنگ دلانگیز دختر خوب نغمه سرائی میکنند.

Escorial, Madrid

در « باغ خوشی» بوش (Bosch) نقاش آلمانی واقع وغیر واقع را باهم جمع کرده ودنیائی جادوئی بوجودآورده است . نیمی ازحیوانات حقیقی ونیم دیگر خیالی‌اند . چشمه وفوارهٔ باغ درکمال‌دقت وصف شده ولی‌دریشت آن منظره بصورت‌کابوسی‌درمیآید. هیکل‌ها تیره میگردند و نباتات نیمی بشکل ماهی درمیآیند . درختانی‌ازمیان چرخ آسیابهای سنگی سربرآسمان میکشند وپرندگان درخانه‌هائی که مسکن‌آدم‌کوتوله‌ها واجنه‌ها است لانه میگذارند .

این تصویر یك شاهزاده هندی در بهشت است . نقش و نگار زیبائیکه از سنگها و درختها و حیوانات در کمال دقت وظرافت بوجود آمده‌کار یك نقاش هندی در حدود چهارصد سال پیش میباشد .

The Metropolitan Museum of Art

Munich

اکسکیاس (Exekias) یونانی که روی گلدانهای سفالی نقاشی میکرد ، در دو هزار و چهارصد سال قبل داستان مسافرتهای « دیونیزیوس » را در دریاها نقل کرده است رب النوع میگساری یونان، شاخی از پیچک برسر نهاده وشاخی که مخصوص شرابخواری بود بدست گرفته در کشتی بادبانی خود مسافرت ادامه میدهد از دو طرف دکل کشتی شاخه های مو پیچان و گرداگرد میوهٔ رسیده خودرا باطراف پخش میکند بنا براعتقاد عمومی آن زمان دیونیزوس تنها گردی خود ادامه میدهد تا ارمغان های گرانبهای دیگری (چوبی انگور) برای انسان بدست بیاورد

قصه کودکانهٔ «آلیس در سرزمین عجایب» دراین پرده توسط شاری (Schary) نقش شده است. دراین خواب حواب شگفت‌آور ، خرگوشی آلیس را بلانهٔ خود میبرد. در این پرده همه چیز مانند عالم خواب سبك وسیال ودرعین‌حال کاملا دقیق وروشن است. نقاش باخطوط موّاج ومنحنیهای پیچاك وار واشکال نوك دارعجیبی که درزمینه‌ای ازرنگهای سیاه و سفید بحرکت در آورده طرحی لطیف ودل انگیز ایجاد کرده است

Perls Galler es, New York

شهر جدیدی با بناهای بلند ، برج کلیسیا ، کارخانه‌های کوچک متراکم وخانه‌های حقیر نمایان است ، قصهٔ کهن سال « سوار بالدار و اسب سیاه » در آسمان ابر آلود و تیره شهر بحقیقت پیوسته است . ریموند برین (Raymond Breinin) نقاش معاصر امریکائی«شب» را با موجودات و رؤیاهای بهت انگیزش در این پرده نشان میدهد . اشکال و عوامل این پرده بطرزی جدید ، عجیب و نازك ورفتنی مایه نمایان شده‌اند ، شاید اشاره باین امر است که مردمان امروزی دیگر بخوابهای خود اعتماد محکمی ندارند . آسمان پرده درکمال مهارت چون سنجی از روشنائی وتاریکی بافته شده است .

The Metropolitan Museum of Art

Harlow Kippel, New Yo

والت دیسنی (Walt Disney) راهنمه مردم رض و عاسیهای متحرک میسازد و لت
دیسنی درعالم سینما حالی موجوداتی چون میکی ماوس و دانلد داک و پلوتو و جمنی کریکت
میسازد که شاید برای کودکان حقیقی تر و دلنشینتر از بسیاری از موجودات و شیء و محسوس
گردند این نابغهٔ عصر جدید وصدها هنرمندی که زیردست وی کار میکنند ... سکه
اکثر خودرا از دنیای وهم وجدان میگیرند ... که در ... پرده صورت دختر کی رقص ی
نشان داده شده (قسمتی از فیلم معروف ...) ... صحیح و ... شده ... که
شده بی اختیار ازخود میپرسد ... مسود ... صورت دیگری هم ...

چقدر لذت داردکه انسان یکروز صبح تابستان سوار سگ پنبه‌ای خود شود و بتماشای خانه‌ها وطارمی باغها و گاو حیرت زدهٔ همسایه ازخانه بیرون رود . نورا (Nura) نقاش معاصر باسطوح واشکالی پاك وروشن کودك چاق وکله گنده‌ای را نشان میدهدکه با چتر گردش در مسیر پرپیچ وخم دنیای کودکانه‌ای بگردش وسیاحت پرداخته است .

American Artists Group

با همکاری مؤسسهٔ انتشارات فرانکلین

تهران ـ قاهره ـ لاهور ـ نیویورک

۱۴۵

(شرح عکس پشت جلد)

دراین نقاشی ایرانی، هنرمند گمنام خواب می بیند: که جوانی، مست ازنشئه بهار، درزیر درخت بید مجنونی بخواب رفته. این رؤیای هنرمندانه در سرزمین جادوئی رنگهای شنجرفی و طلائی و بنفش و سبز خزه‌ای و ارغوانی تند بوقوع پیوسته است. خطوط نرم وسیال پیکرجوان ومنحنیهای لغزان شاخه‌های بید معرف حالترفاه ونرمش عالمخواب میباشند.

نقاشی چه شعر پرمعنی وچه موسیقی گویائی است که با راز دل همه جفت میشود، اما من همیشه سعی دارم خودرا فراموش کنم و درپس پرده‌ها روح زیبای صنعتگر را ببینم وبخواهشهای دل او برسم.
هر کس بذوق خود یك پرده نقاشی داشته باشد میتواند ساعتها بنشیند وبا شعر وموسیقی وتفکر، خوش بگذراند.
بصد احتمال شما پردهٔ آرزوی خود را در این کتاب پیدا خواهید کرد.

محمد حجاری (مطیع‌الدوله)

« نظری بهنر نقاشی » کتابی است زیبا ومرغوب ونفیس

سید محمدعلی جمال زاده

این کتاب مشتمل بر صد و بیست تابلوی نقاشی است که بعضی از آنها بطور زیبائی رنك آمیزی گشته.
((نظری بهنر نقاشی)) درنوع خود بی‌نظیر است.

روزنامه اطلاعات

کتاب « نظری بهنر نقاشی » گذشته از آن که از حیث مضمون و مطالب در مطبوعات ایران تازگی دارد از لحاظ کاغذ و چاپ کم نظیر است - انتشار این کتاب فصل جدیدی را در تاریخ مطبوعات فارسی از لحاظ نفاست و دقت در چاپ و آرایش کتاب آغاز کرده است.

مجله سخن